Witold Lutosławski

Album per pianoforte

PWM
EDITION

Polskie Wydawnictwo Muzyczne

2 etiudy • 2 Studies • 2 Etüden

I

WITOLD LUTOSŁAWSKI
(1940/41)

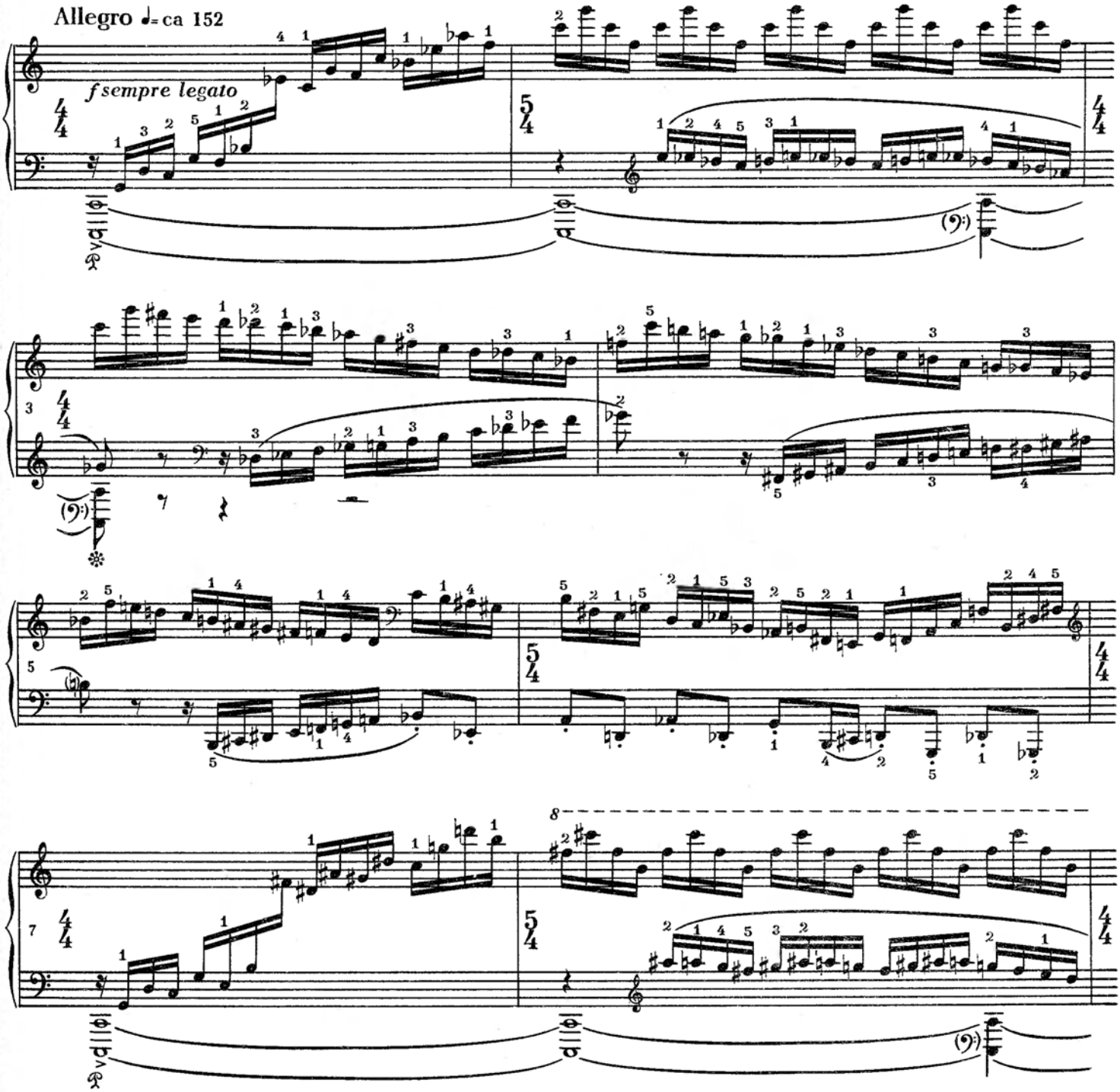

© 1946 by PWM Edition, Kraków; copyright assigned to ZAIKS, Warszawa. Printed in Poland.
Copyright renewed 1974 by Mr Witold Lutosławski.

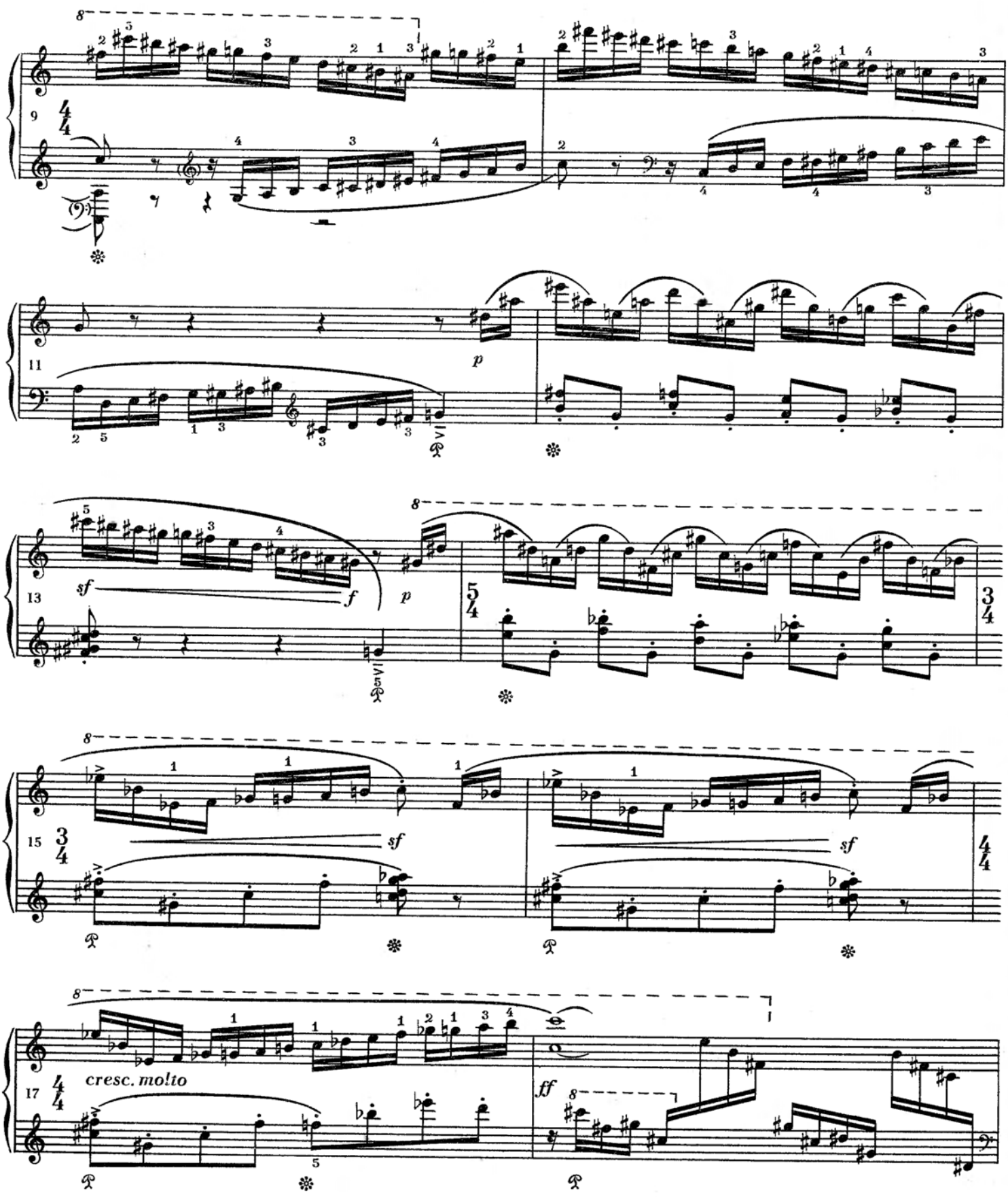
9
11
13
15
17
p
sf
f
cresc. molto
ff

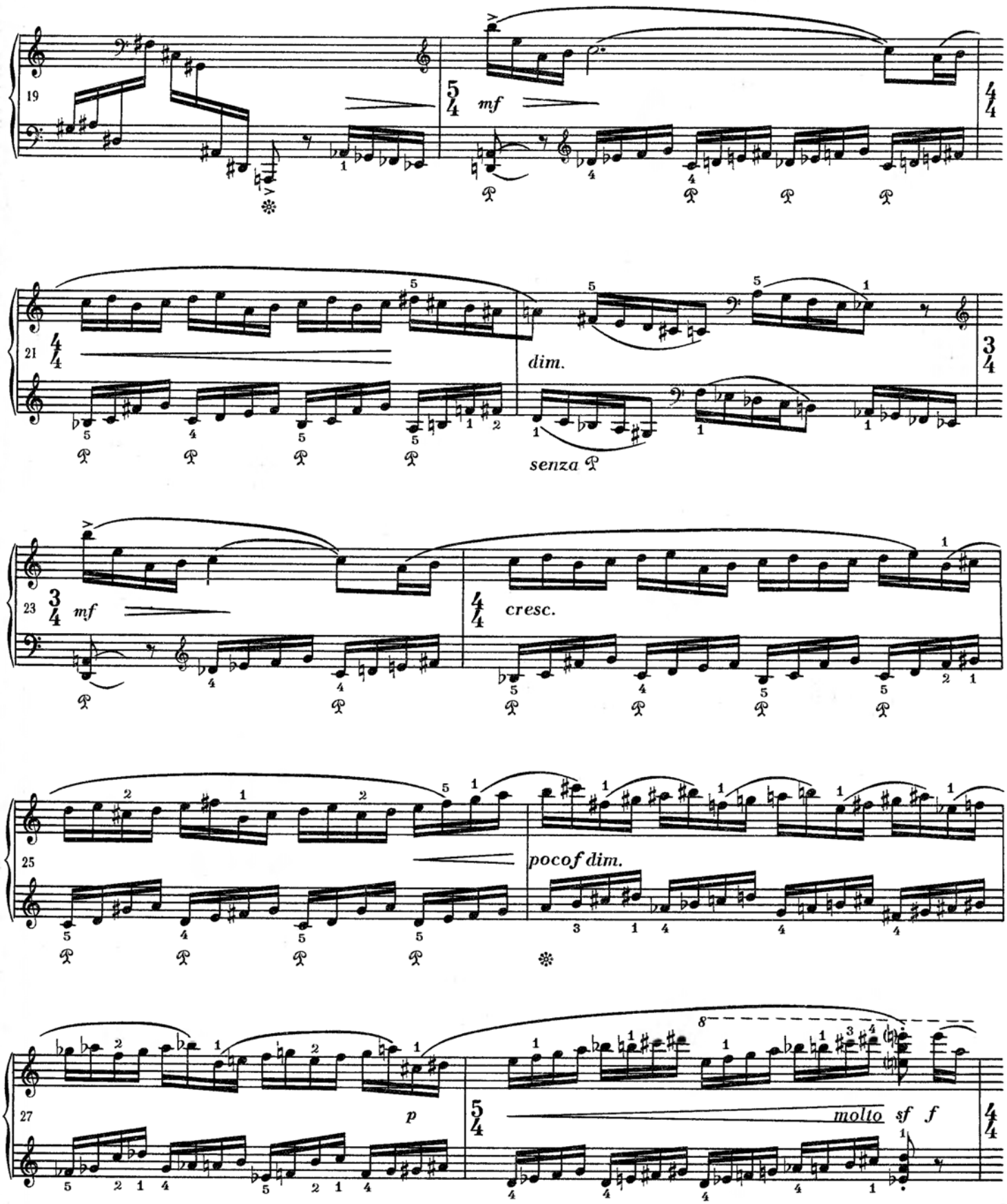
19
mf
21
dim.
senza
23
mf
cresc.
25
pocof dim.
27
p
molto sf f

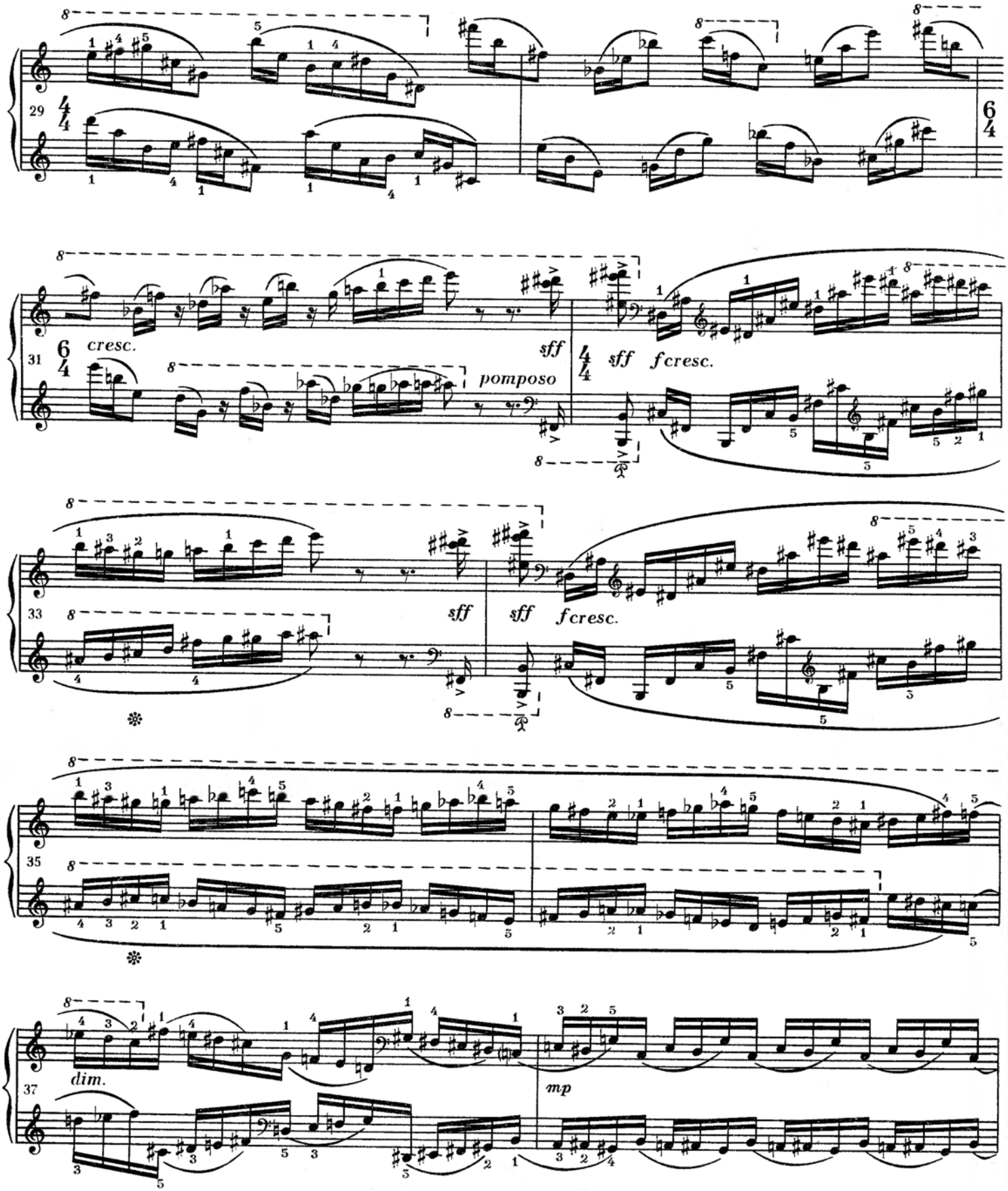
29
31
cresc.
sff
pomposo
sff
fcresc.
33
sff
sff
fcresc.
35
37
dim.
mp

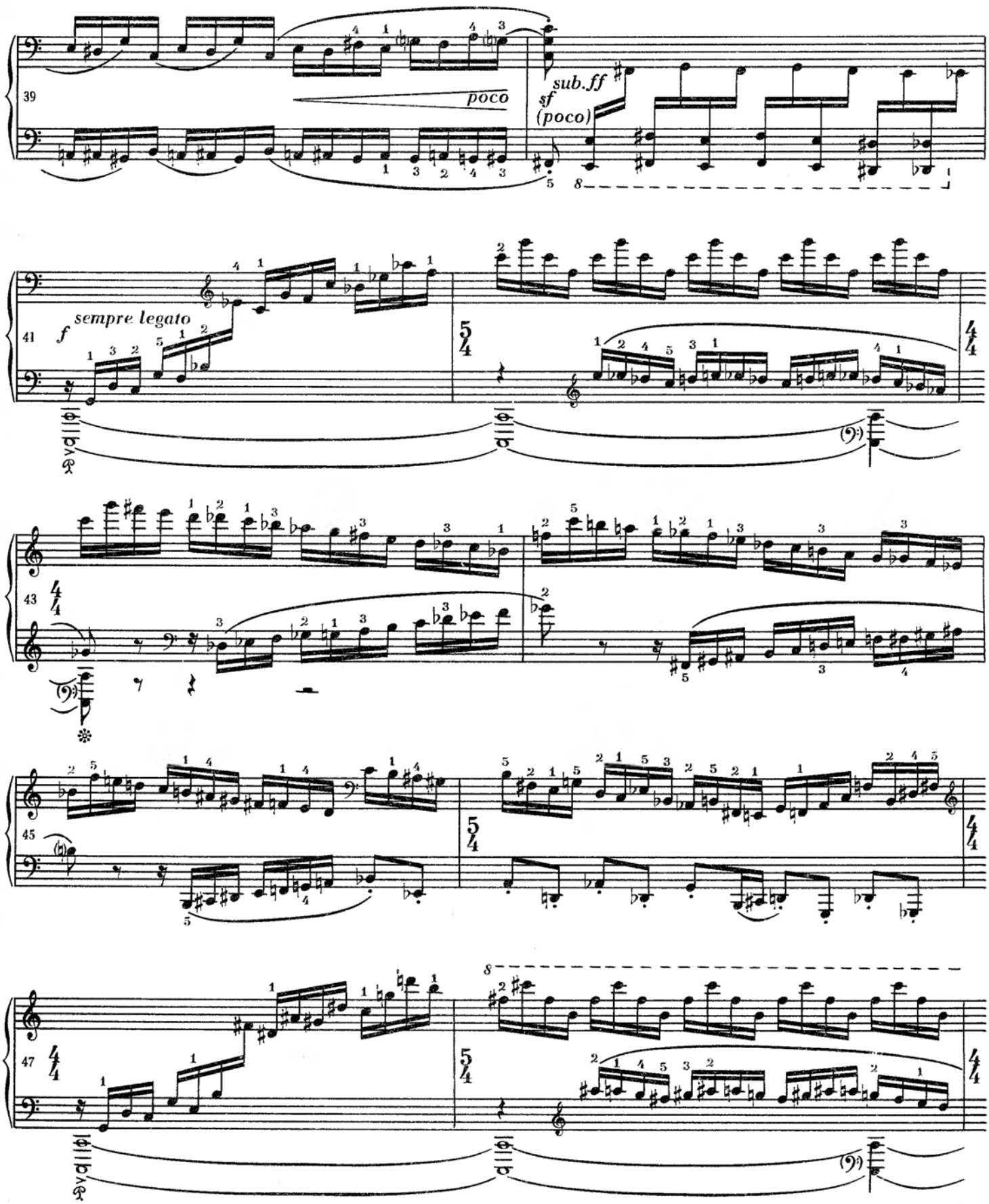
39
poco
sub.ff
sf
(poco)
8
41
f
sempre legato
5/4
4/4
43
4/4
45
5/4
4/4
47
4/4
8
5/4
4/4

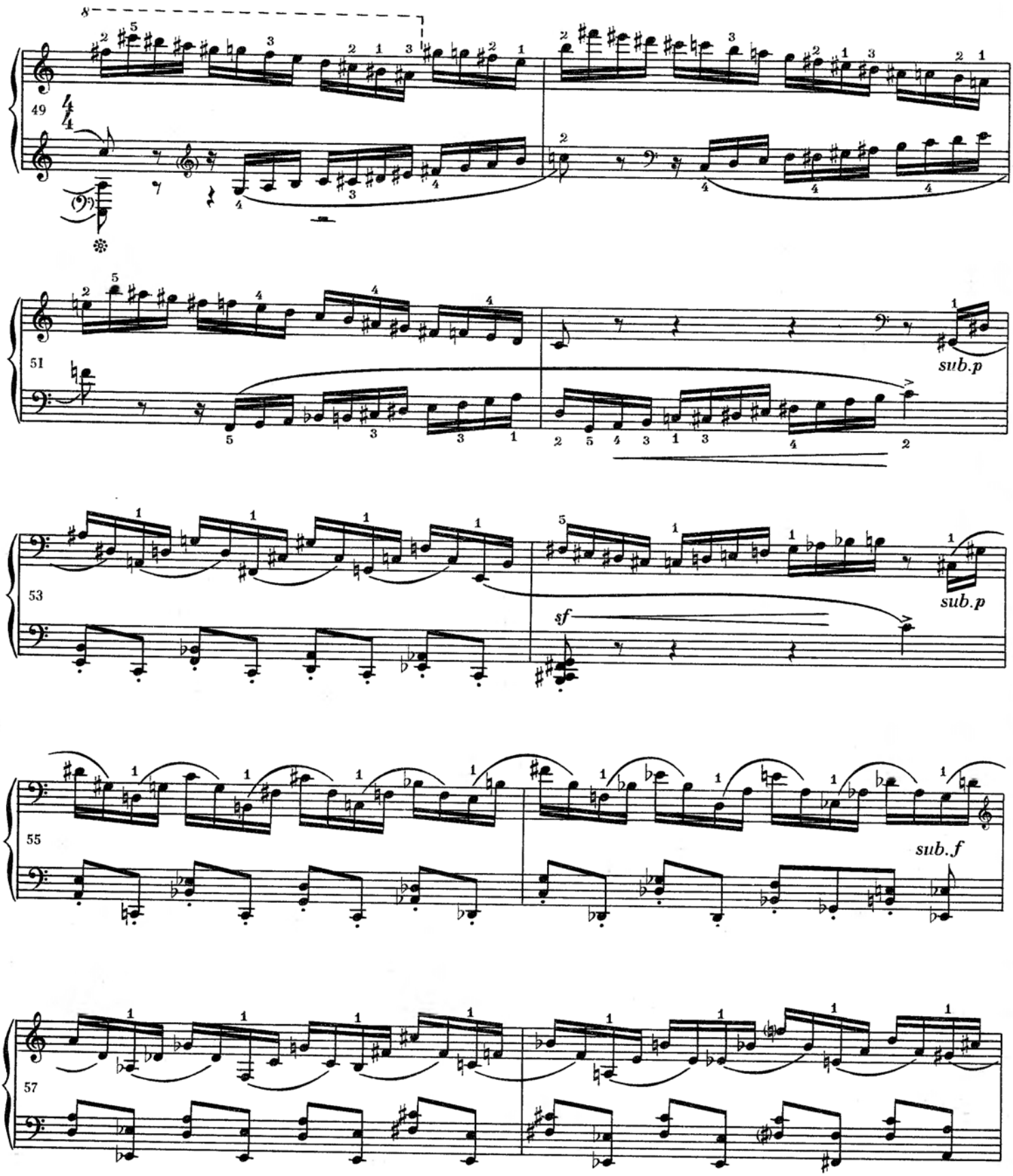
8
49
51
sub.p
53
sf
sub.p
55
sub.f
57

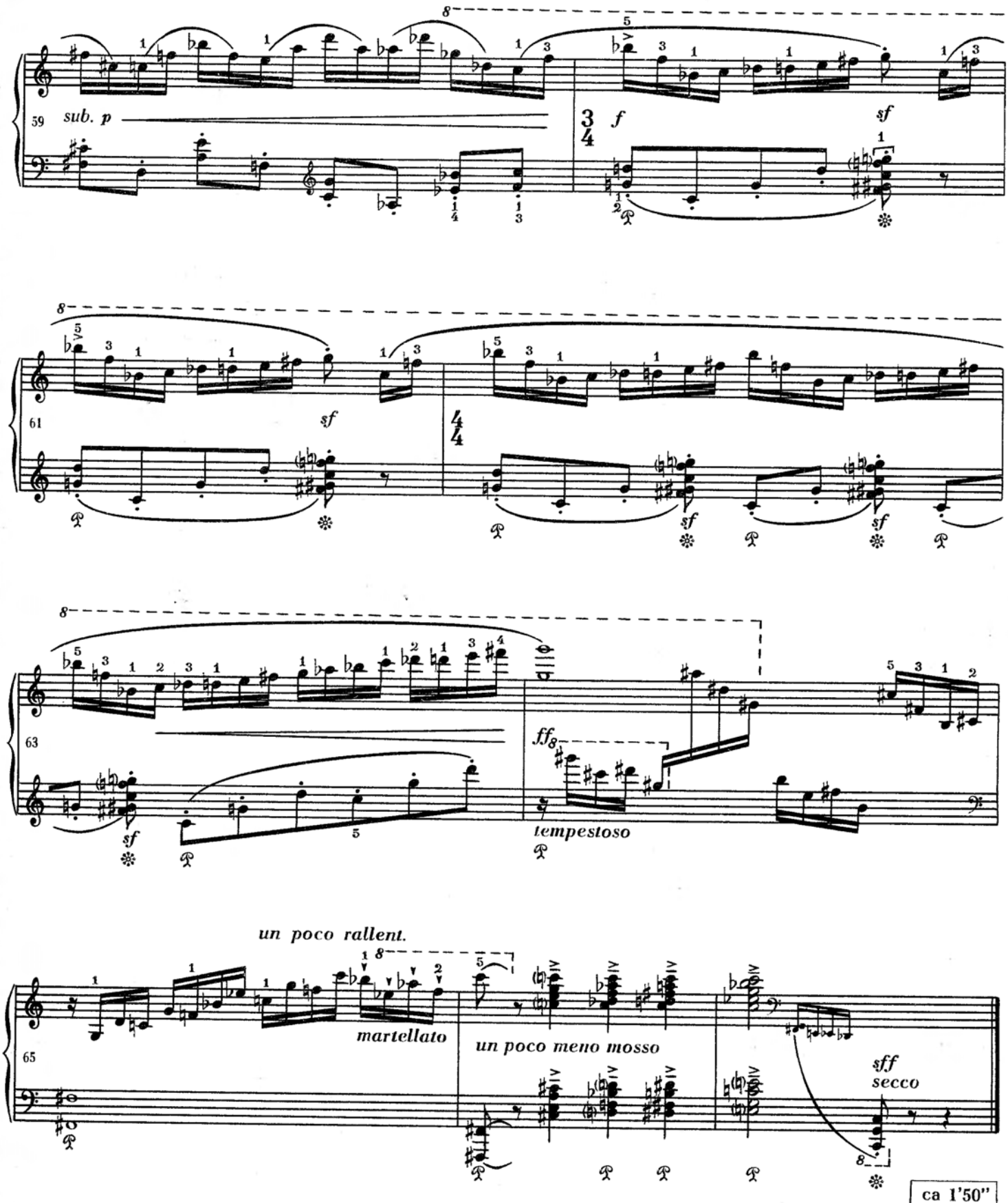
59
sub. p
3/4
f
sf
61
sf
4/4
sf
sf
63
sf
ff
tempestoso
un poco rallent.
65
martellato
un poco meno mosso
sff
secco
ca 1'50"

II

Non troppo allegro ♪= ca 174

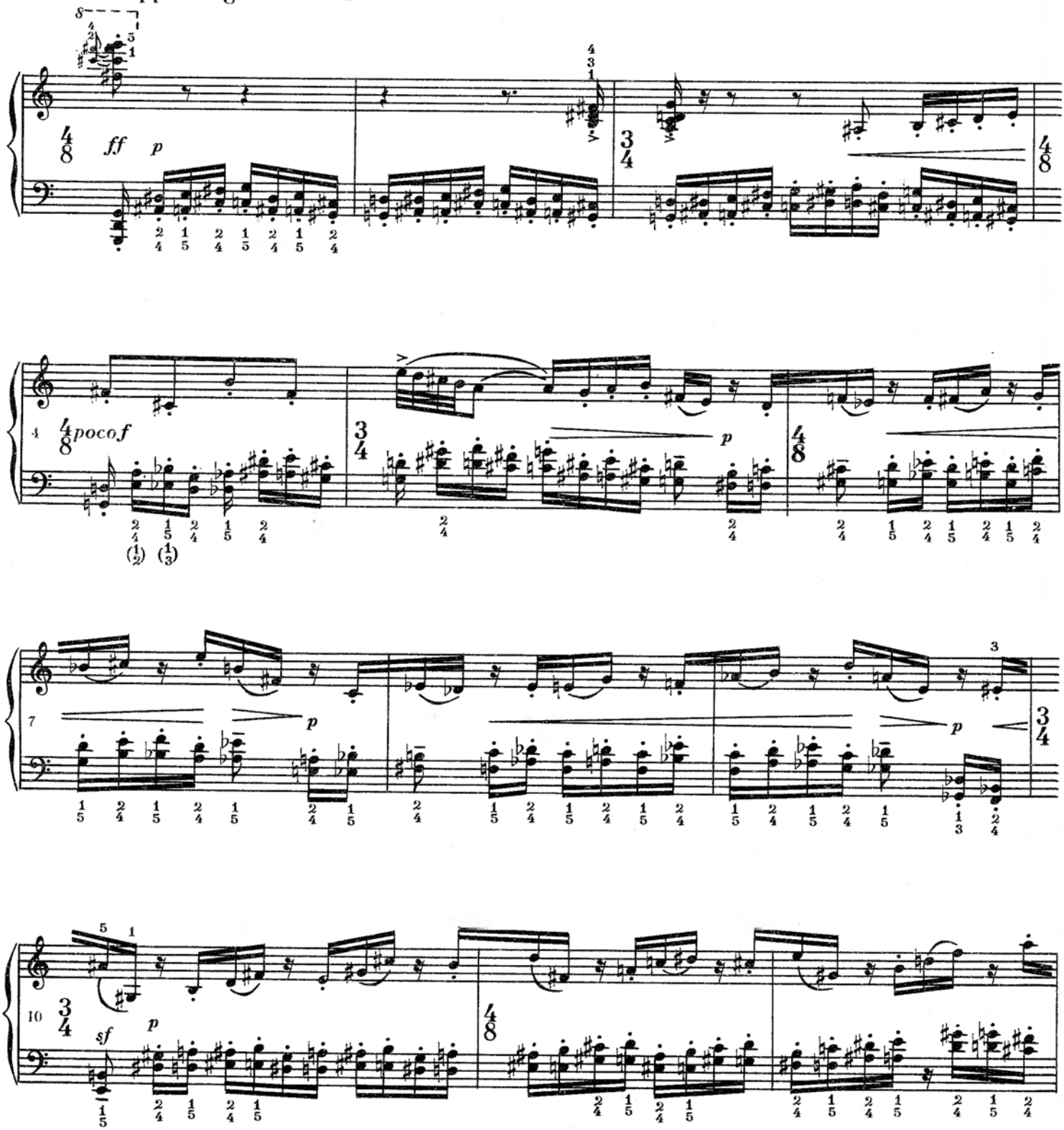

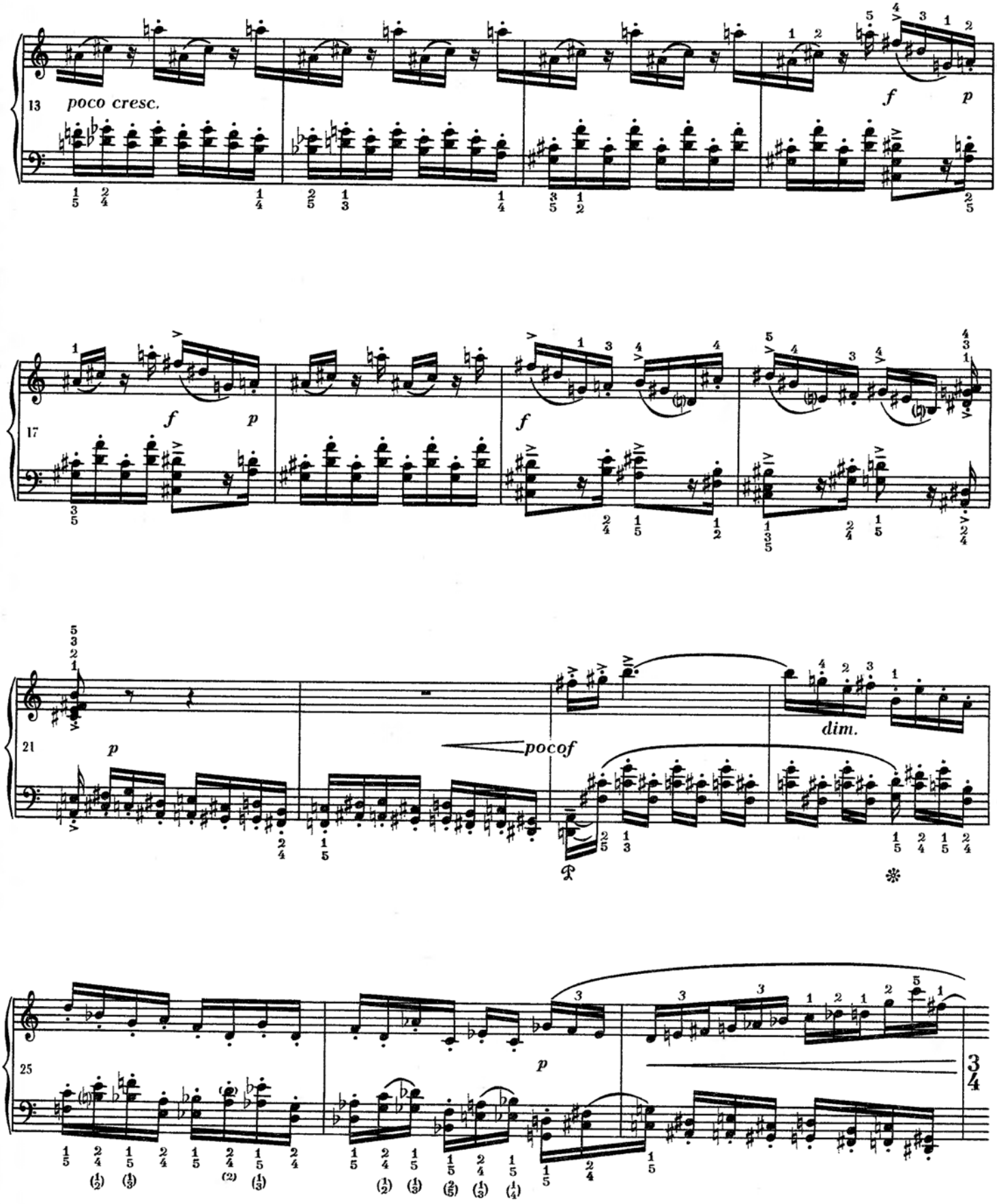
13
poco cresc.
f
p
17
f
p
f
21
p
pocof
dim.
25
p
3/4

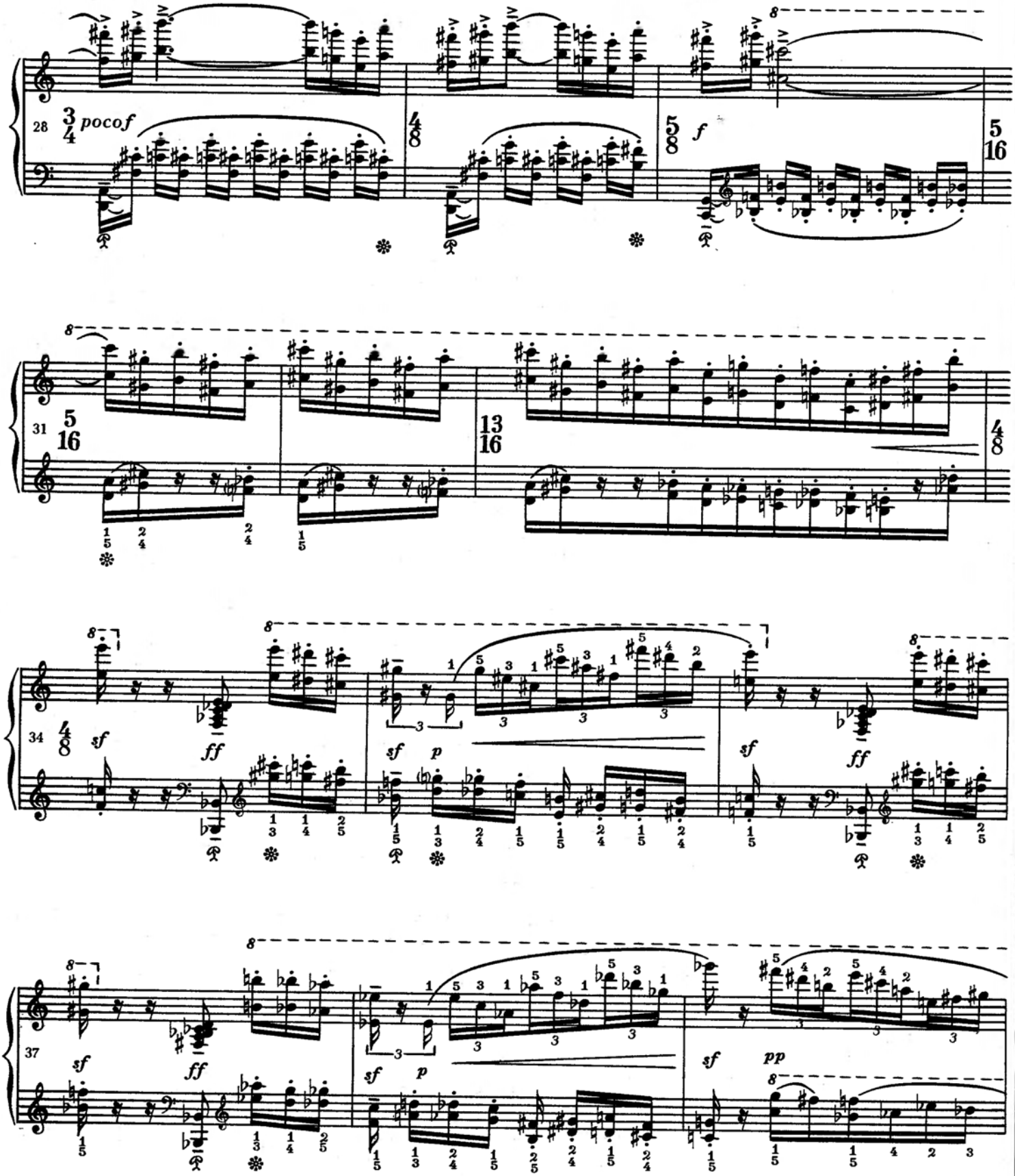
28
3/4 pocof
4/8
5/8 f
5/16
31
5/16
13/16
4/8
34
4/8 sf ff sf p sf ff
37
sf ff sf p sf pp

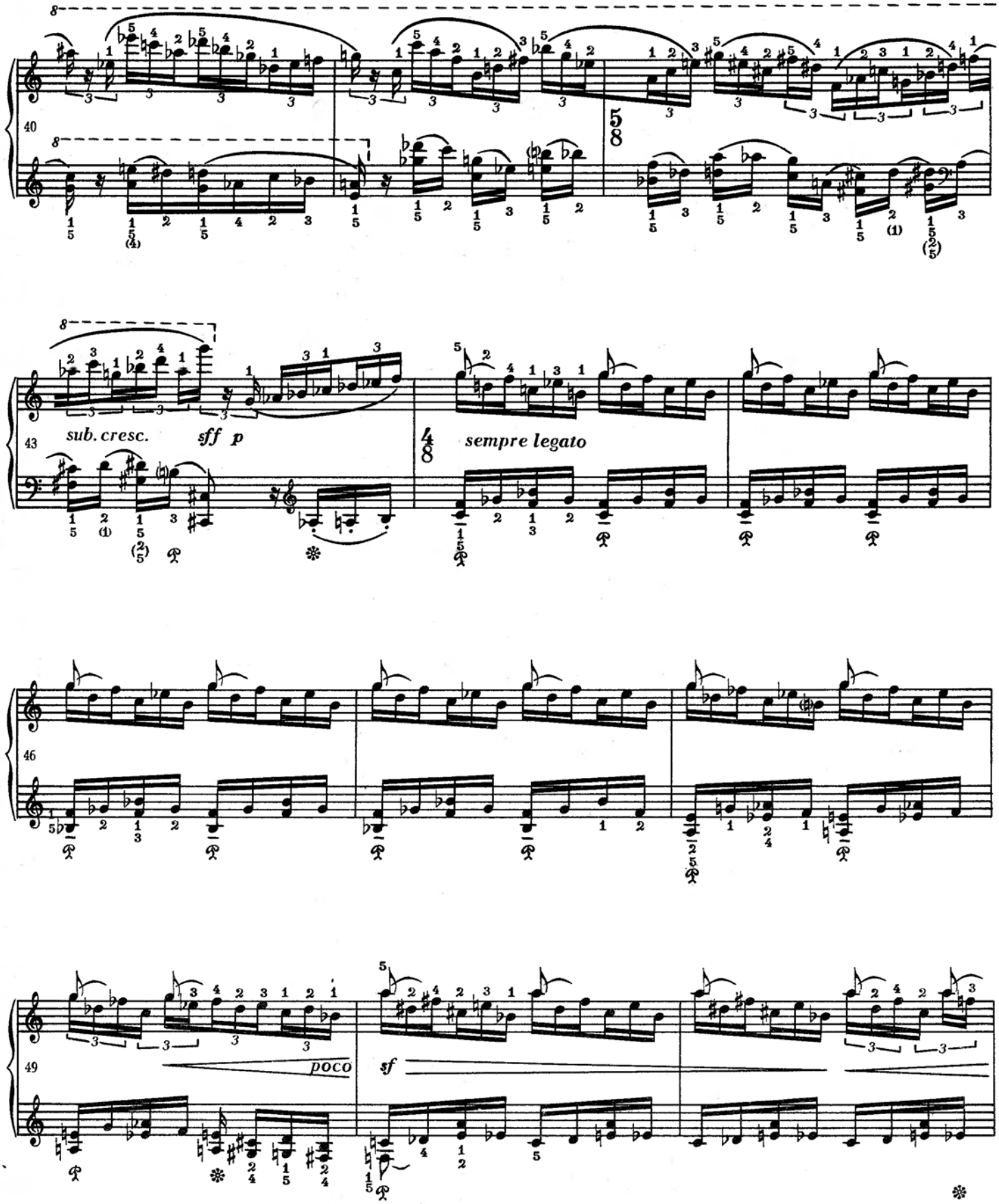
40
5/8
43
sub. cresc.
sff p
4/8
sempre legato
46
49
poco
sf

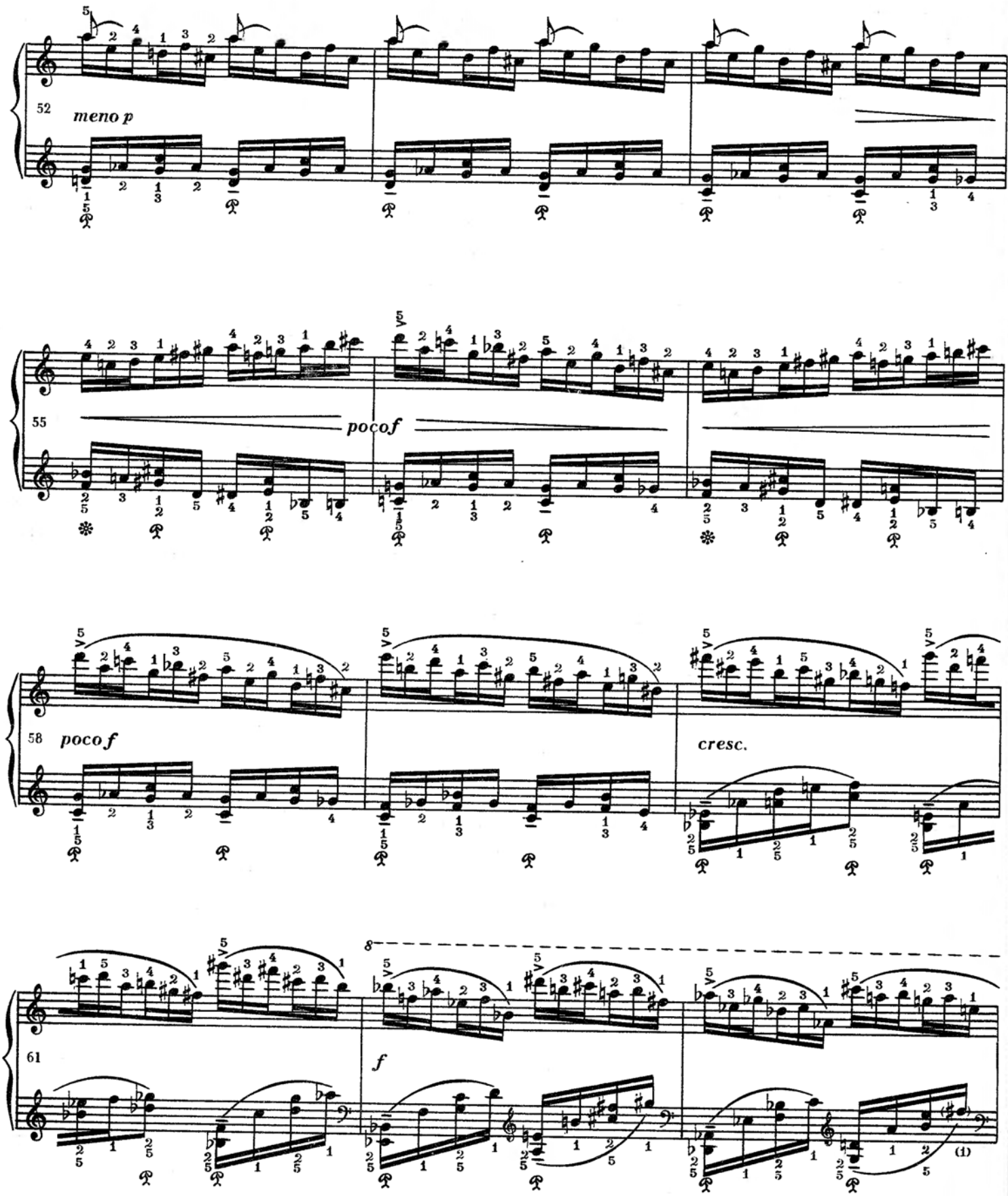
52
meno p
55
poco f
58
poco f
cresc.
61
f
8

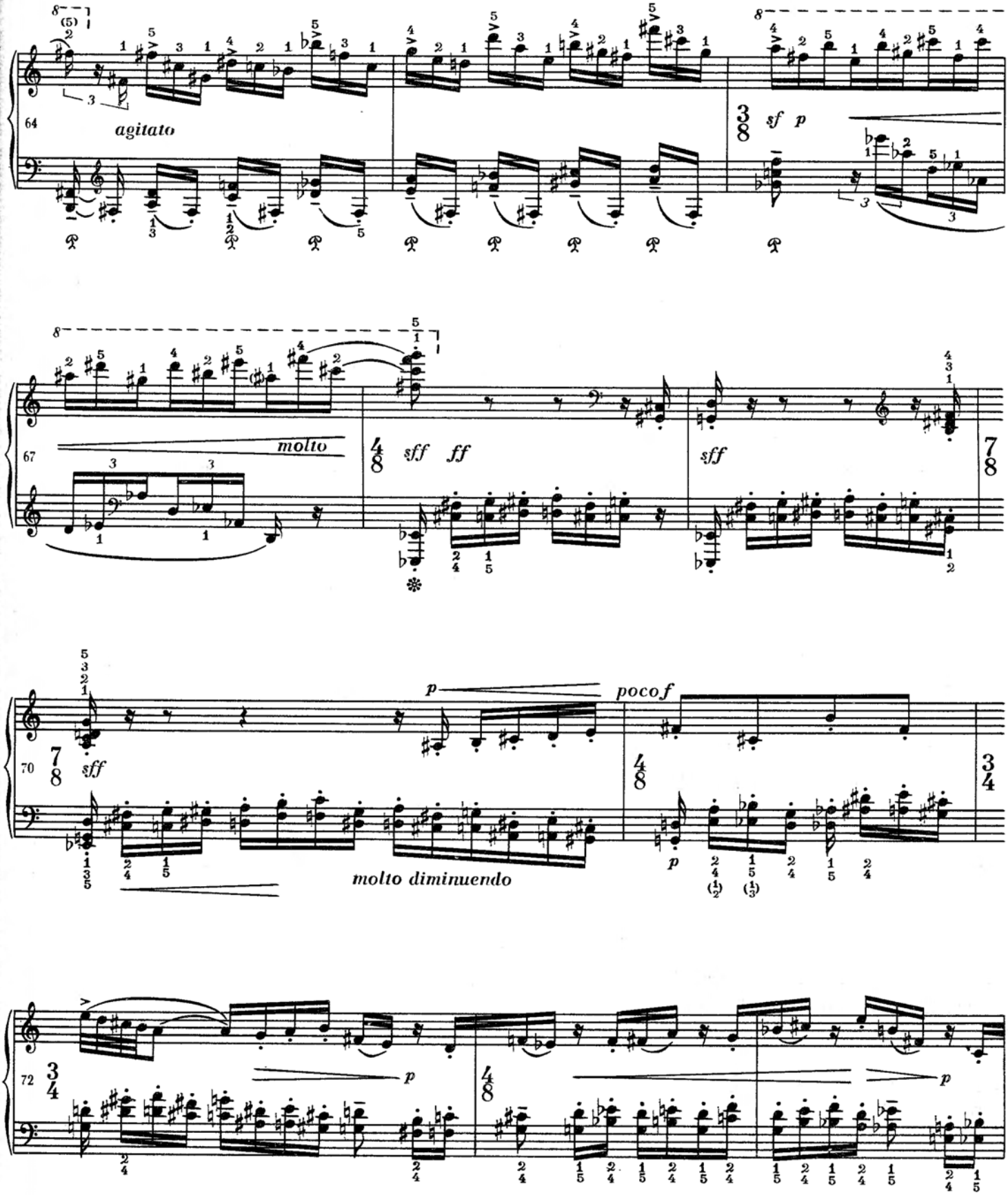
64
agitato
3/8
sf p
67
molto
4/8
sff ff
sff
7/8
70
sff
p
molto diminuendo
poco f
4/8
3/4
72
3/4
p
4/8
p

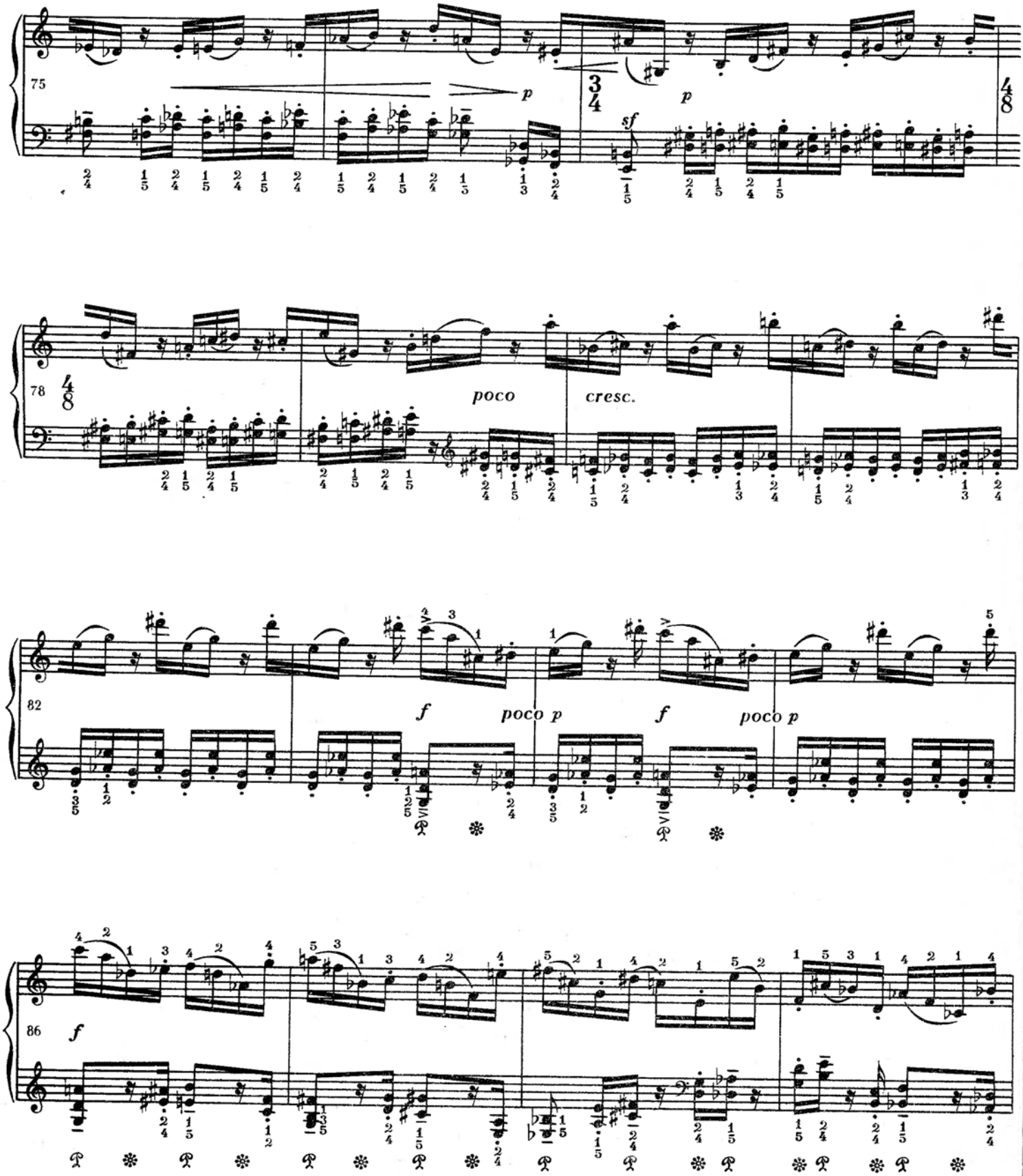
75
p
3/4
p
sf
4/8
78
4/8
poco
cresc.
82
f
poco p
f
poco p
86
f

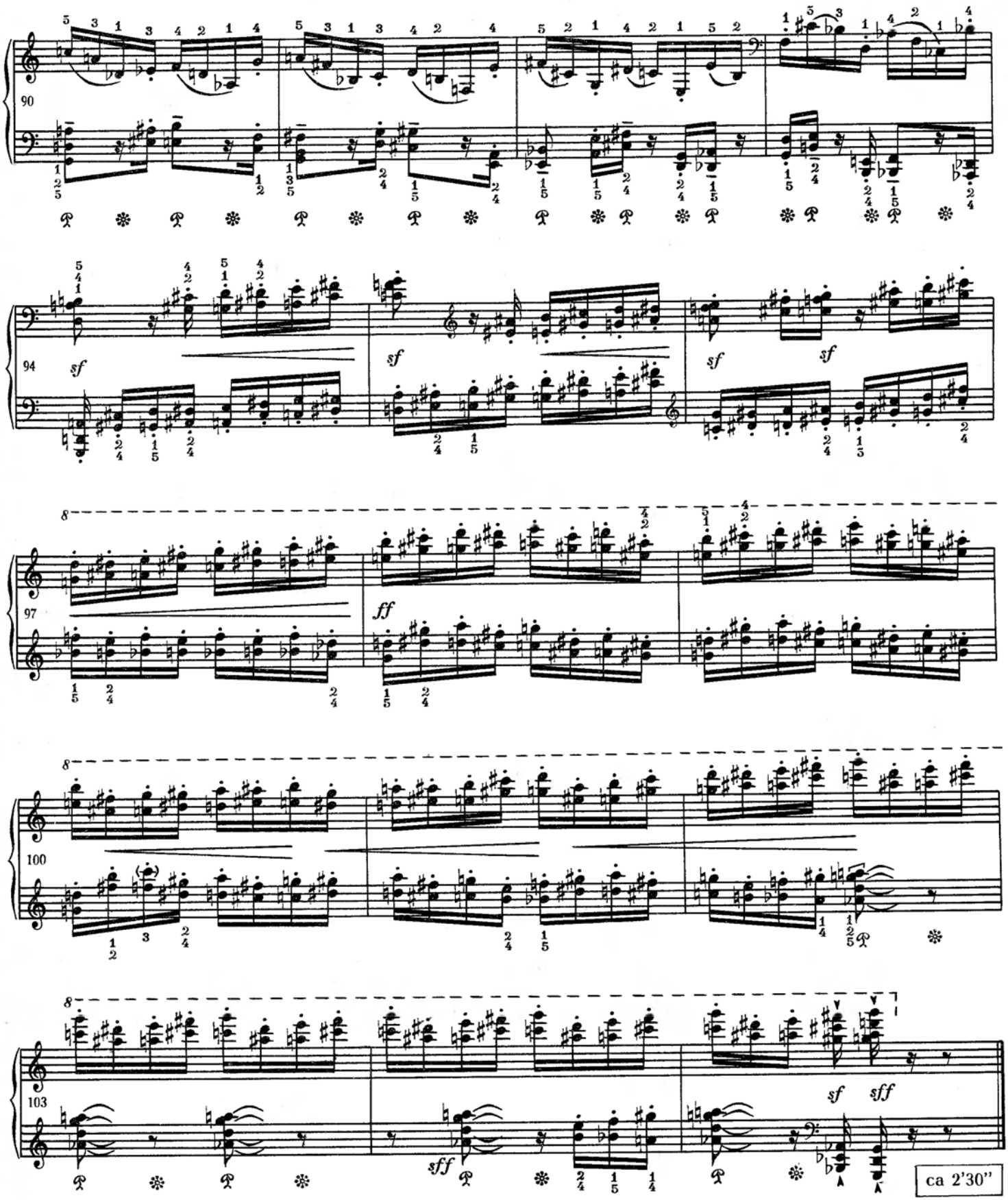
90
94
sf
sf
sf
sf
97
ff
100
103
sf
sff
sff
ca 2'30"

Melodie ludowe • Folk Melodies • Volksmelodien

I. Ach, mój Jasieńko / O my Johnny / Ach, mein Jasieńko

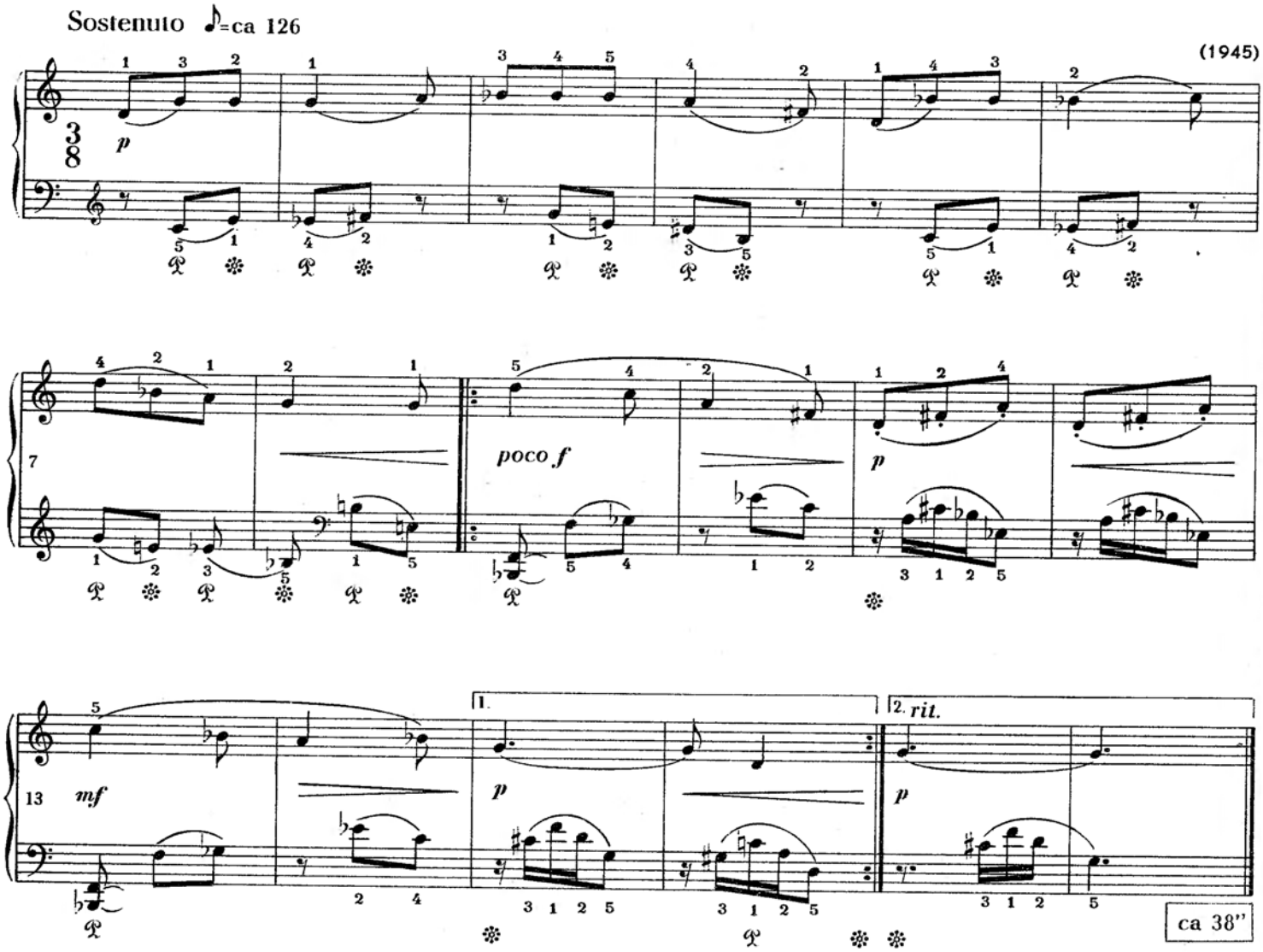

© 1947 by PWM Edition, Kraków; copyright assigned to ZAIKS, Warszawa. Printed in Poland.

II. Hej, od Krakowa jadę / Hey, down from Cracow / Hej, ich komme von Krakau

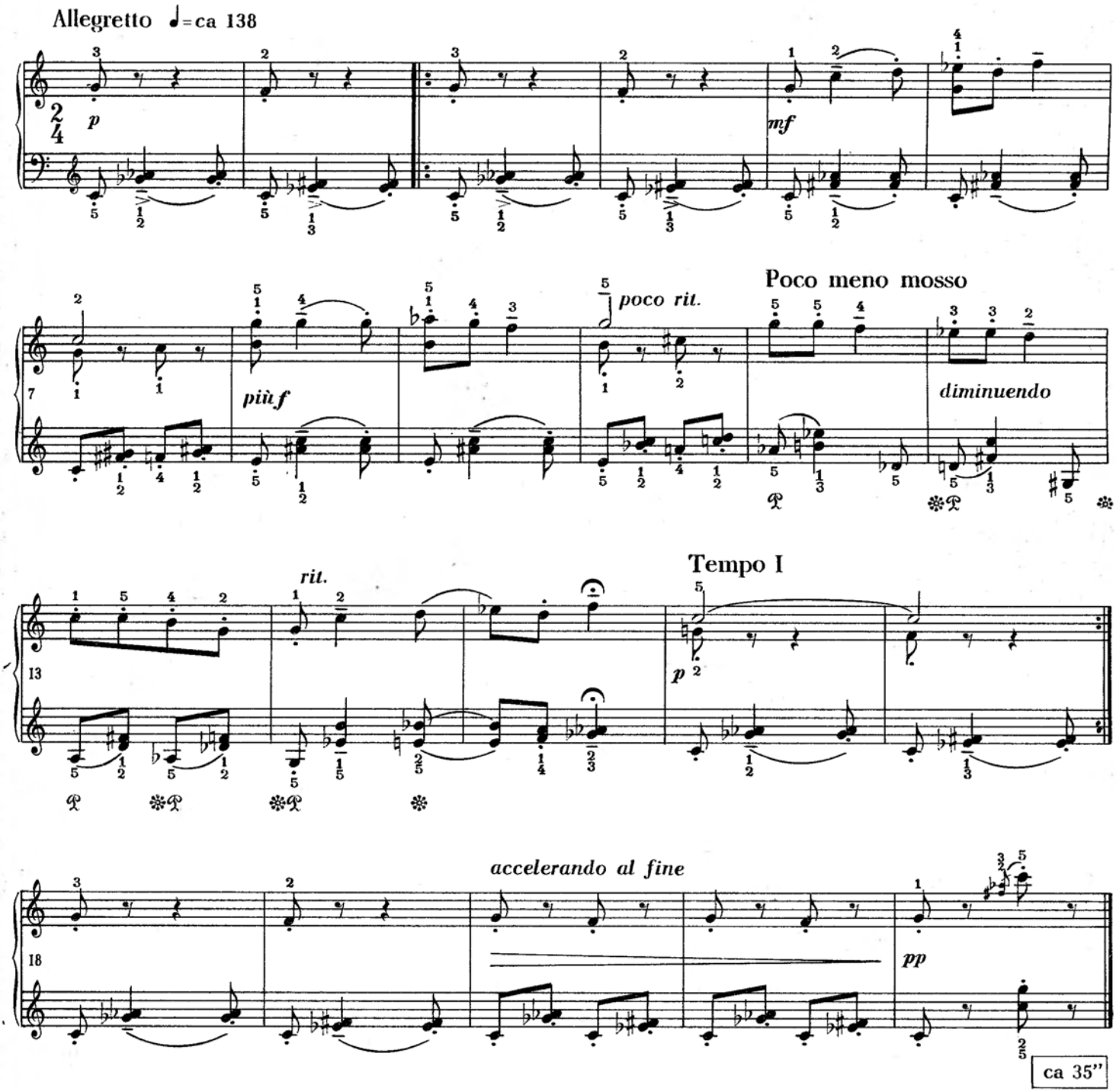

III.

Jest drożyna, jest / There is a path / Es gibt einen kleinen Weg

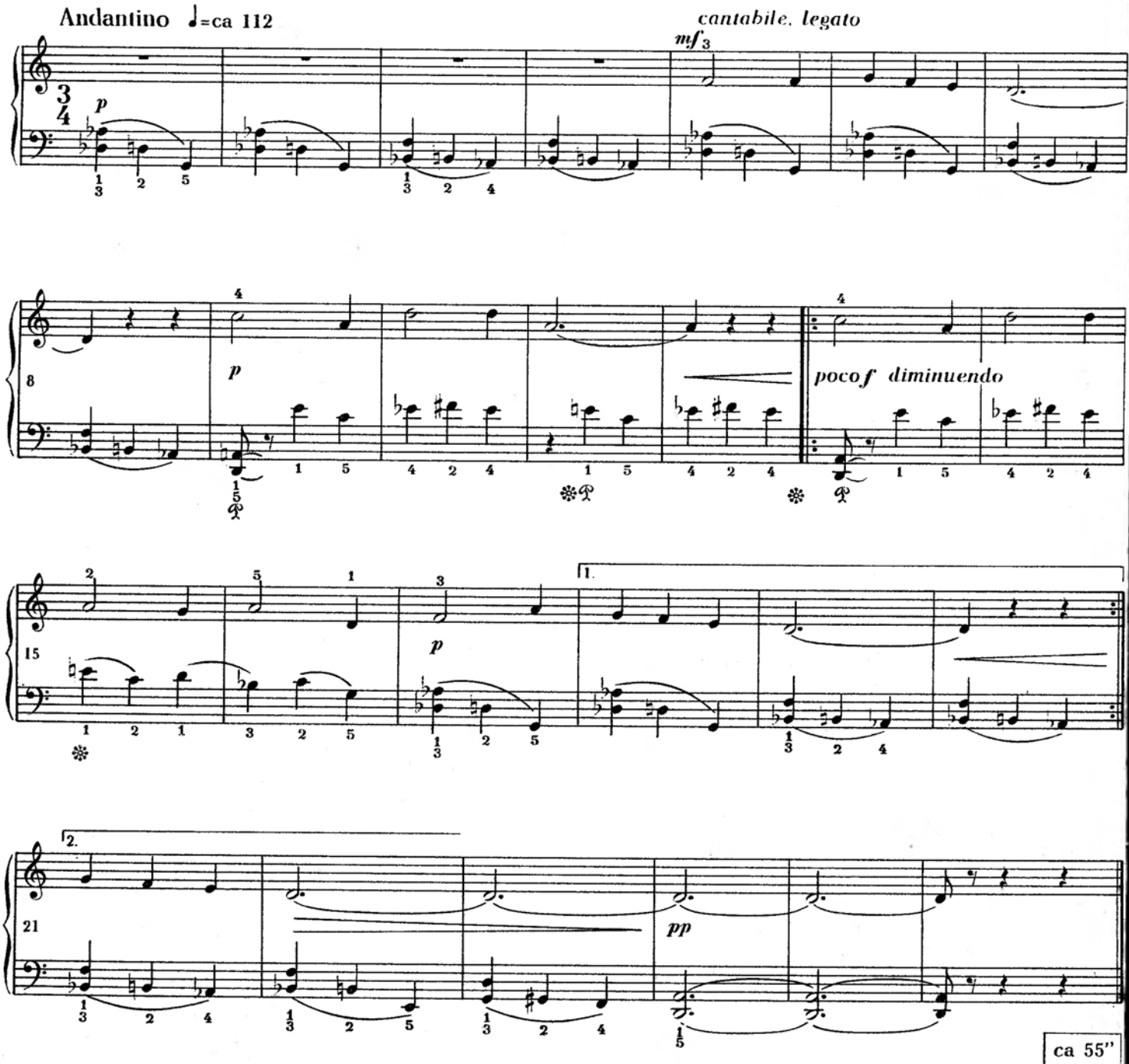

IV. Pastereczka / The Shepherd Girl / Das Hirtenmädchen

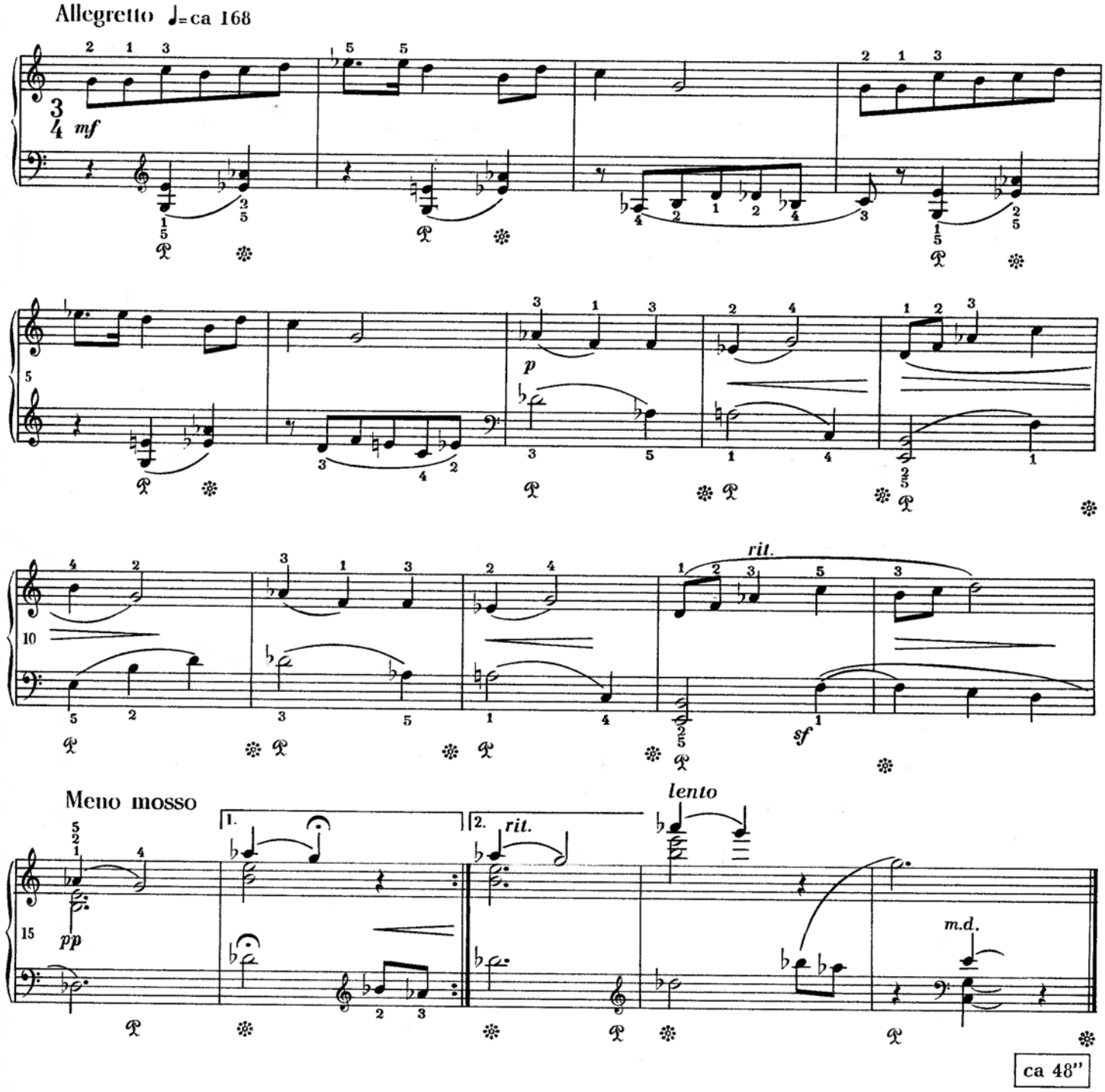

V.

Na jabłoni jabłko wisi / An apple hangs on the apple-tree / Hängt ein Apfel am Apfelbaum

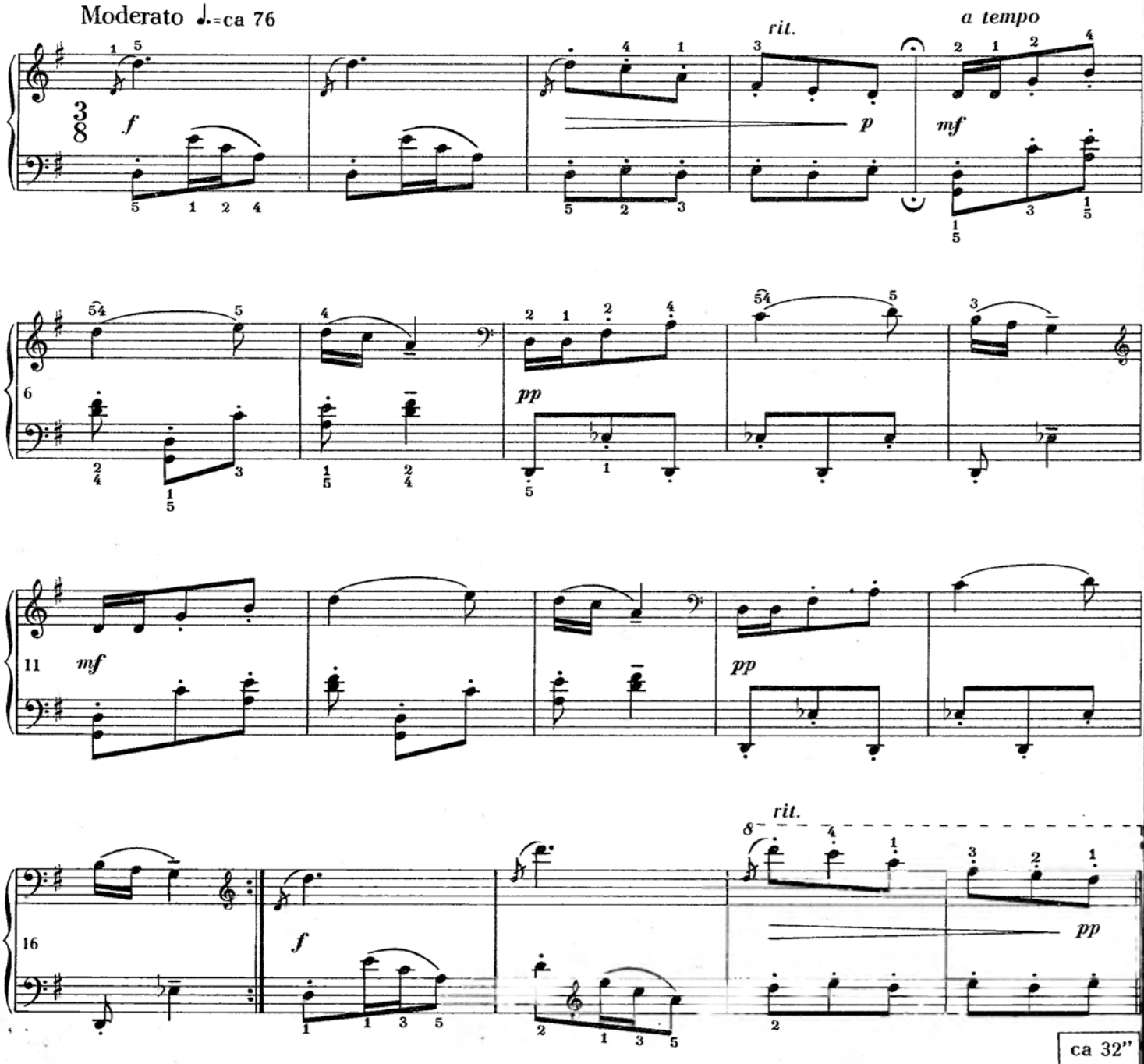

VI. Od Sieradza płynie rzeka / A river flows from Sieradz / Von Sieradz fließt ein Fluß

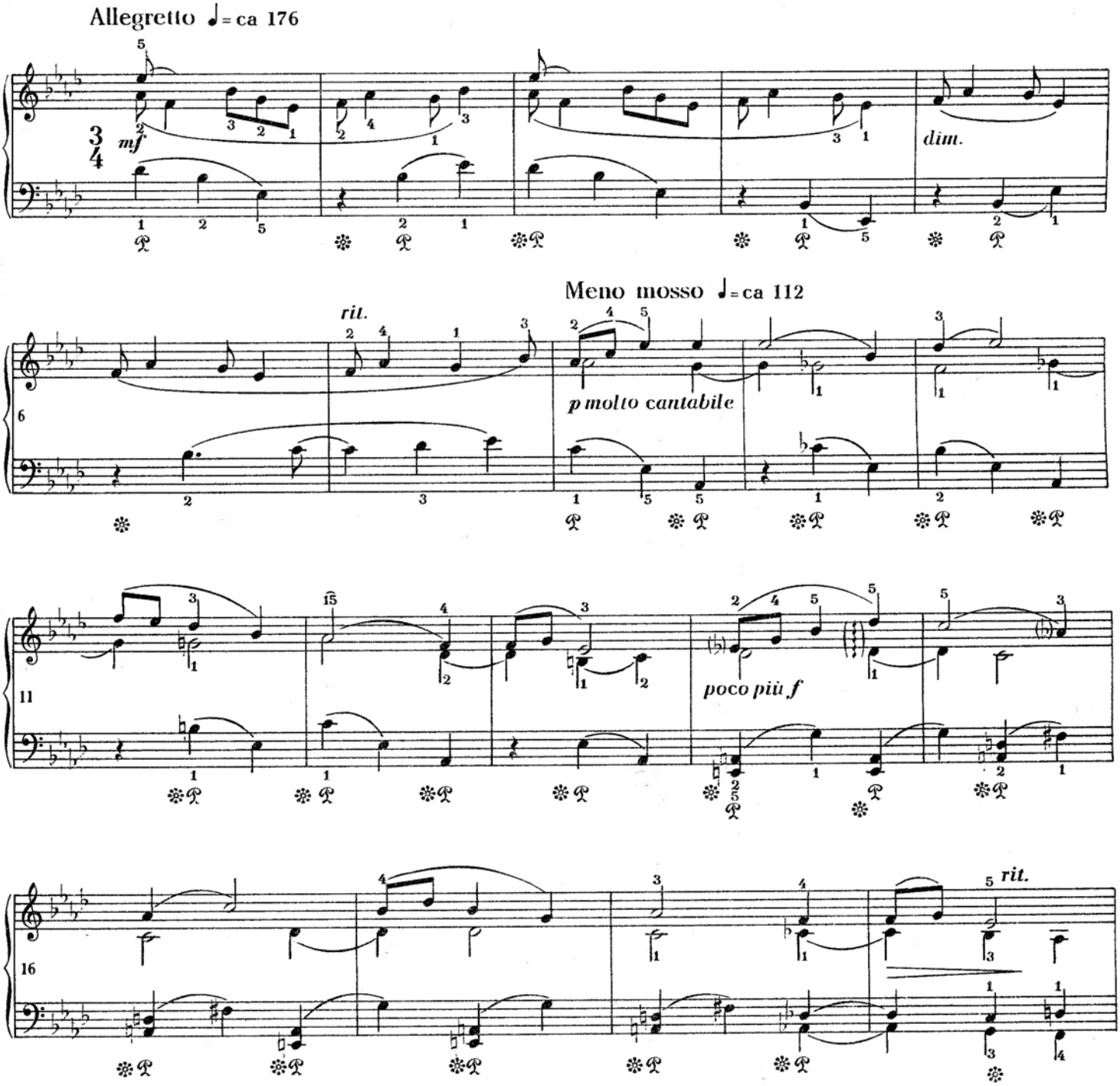

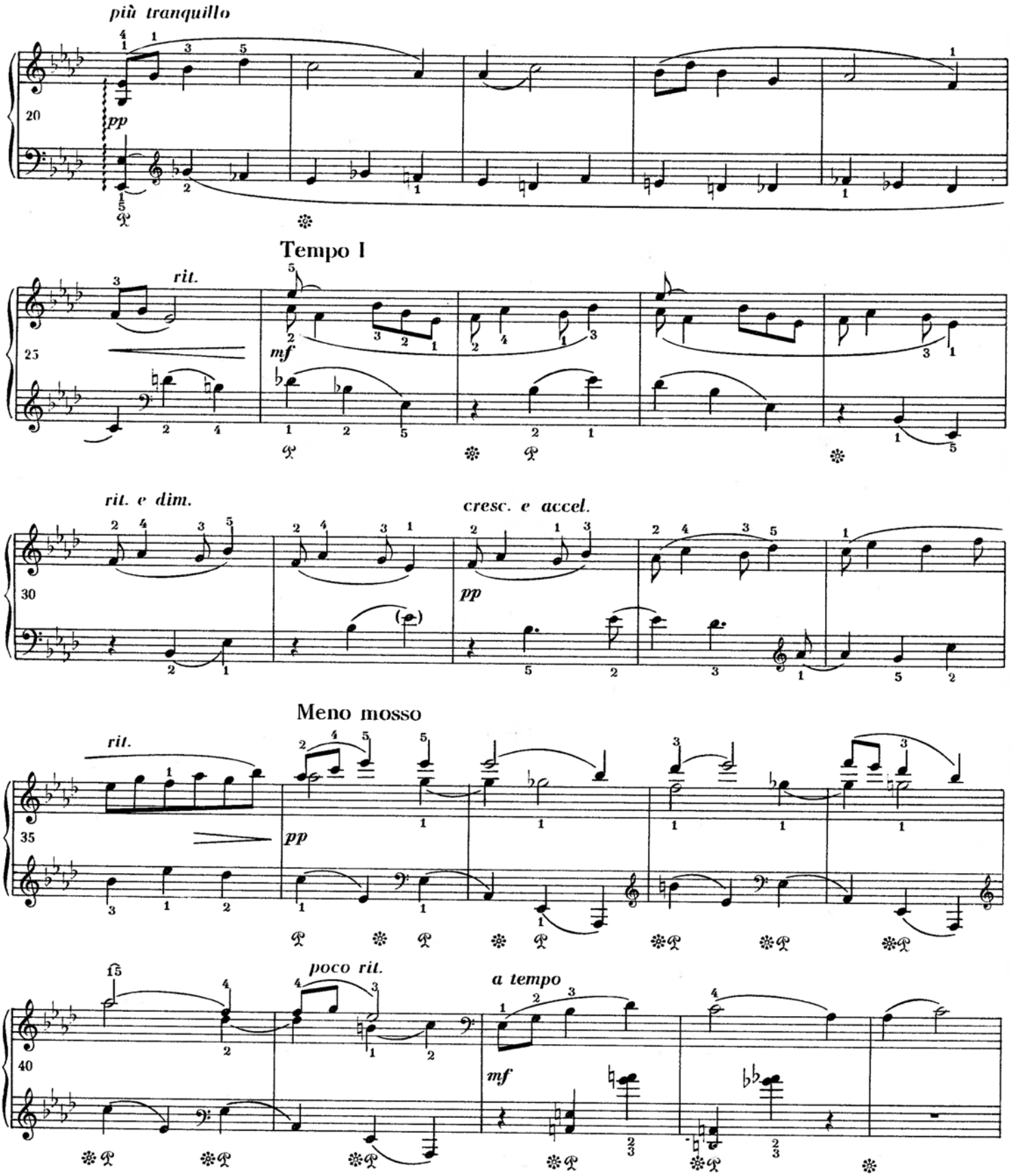
più tranquillo
pp
Tempo I
rit.
mf
rit. e dim.
cresc. e accel.
pp
Meno mosso
rit.
pp
poco rit.
a tempo
mf

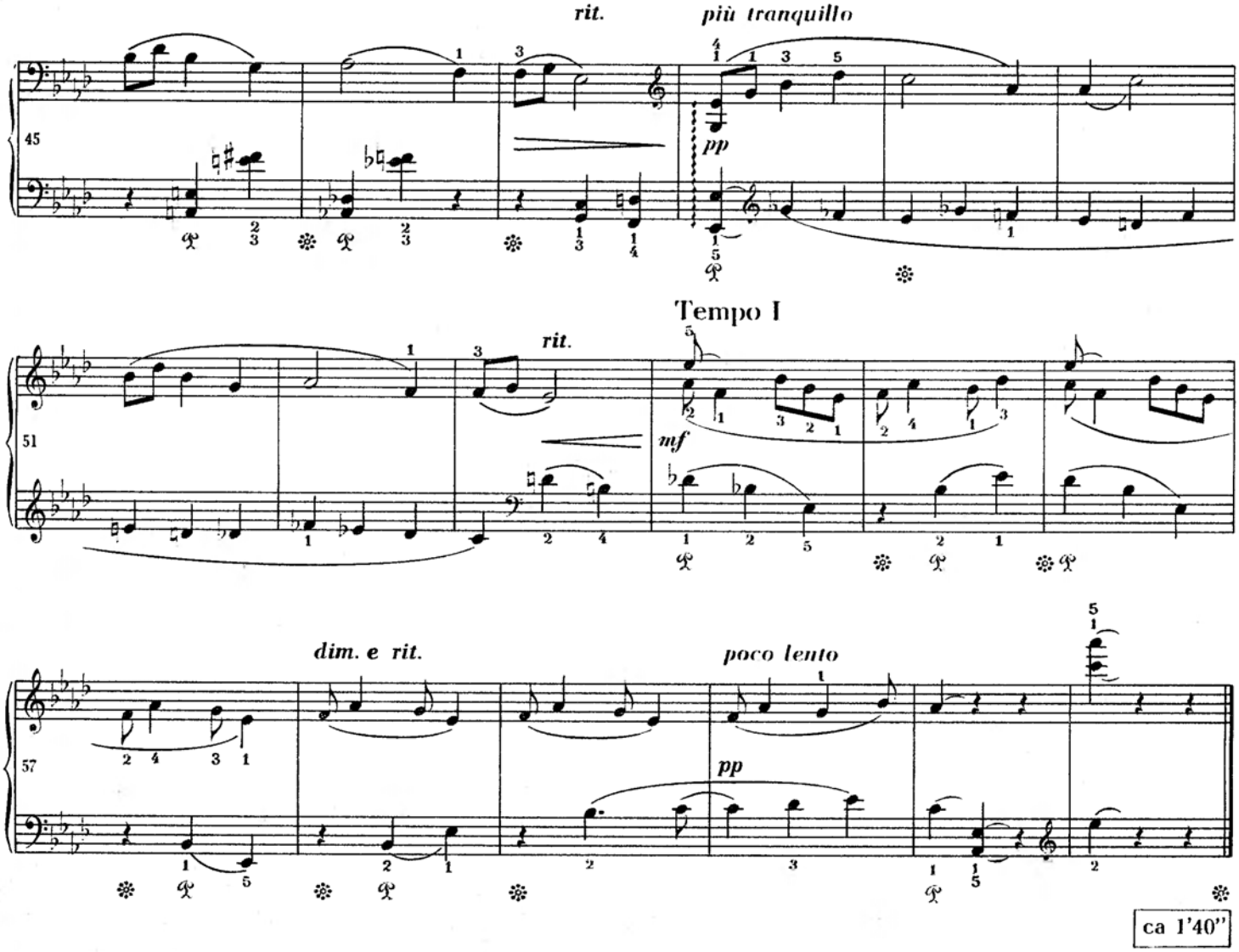
rit.
più tranquillo
45
pp
Tempo I
rit.
51
mf
dim. e rit.
poco lento
57
pp
ca 1'40"

VII.

Panie Michale / Master Michael / Herr Michał

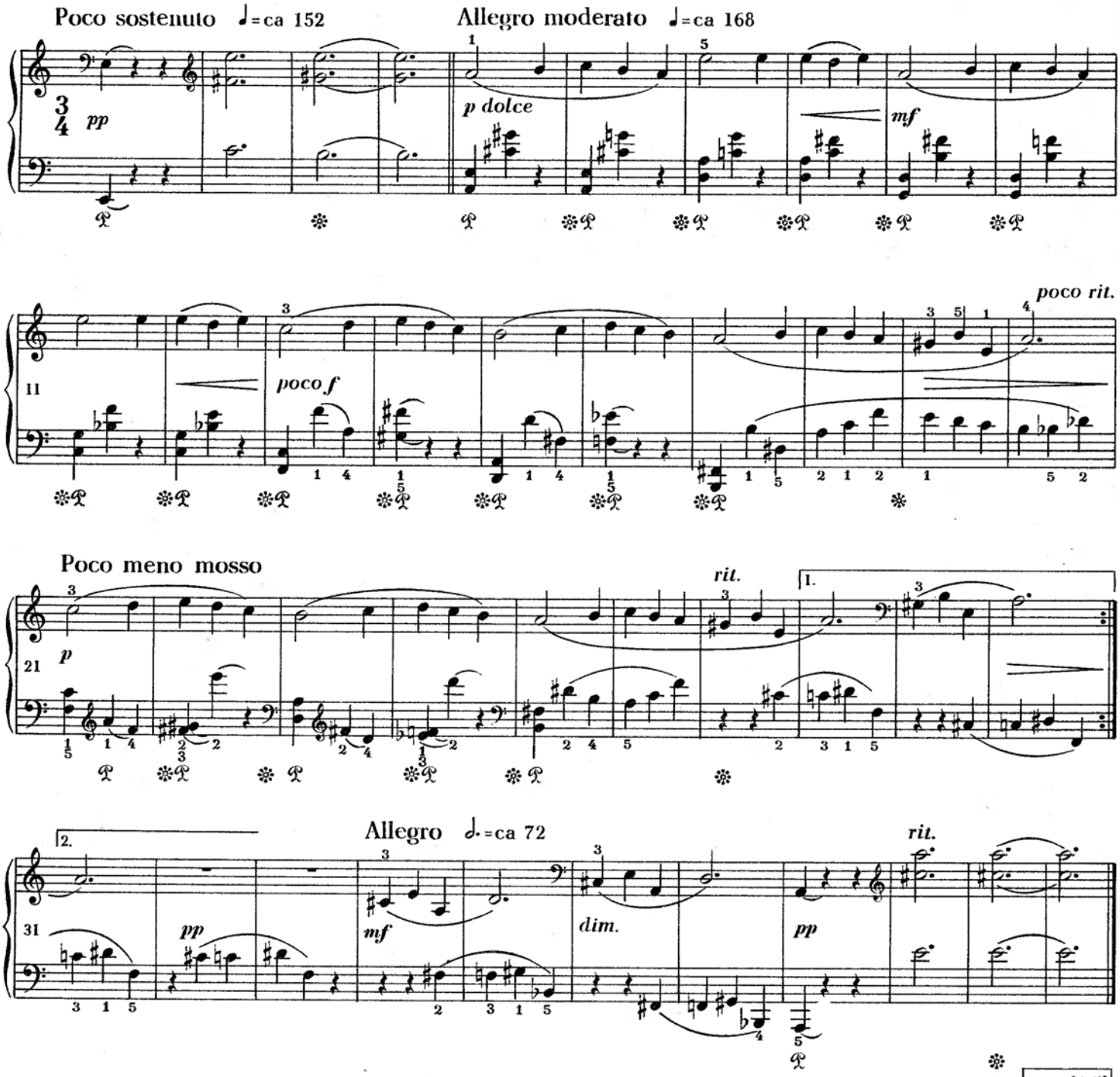

VIII. W polu lipeńka / The lime-tree in the field / Im Feld ein Lindenbäumchen

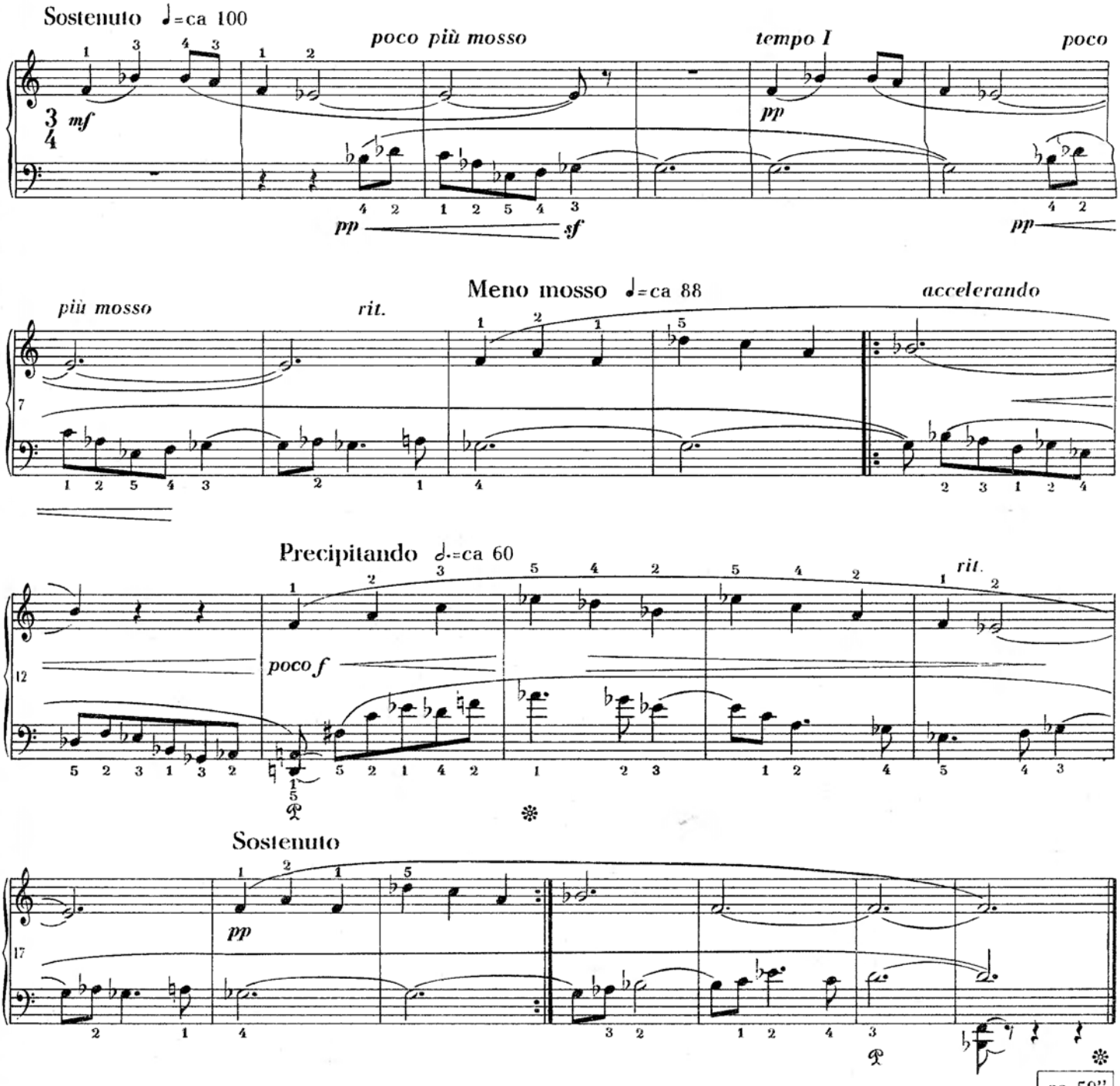

IX. Zalotny / Flirting / Auf Freiersfüßen

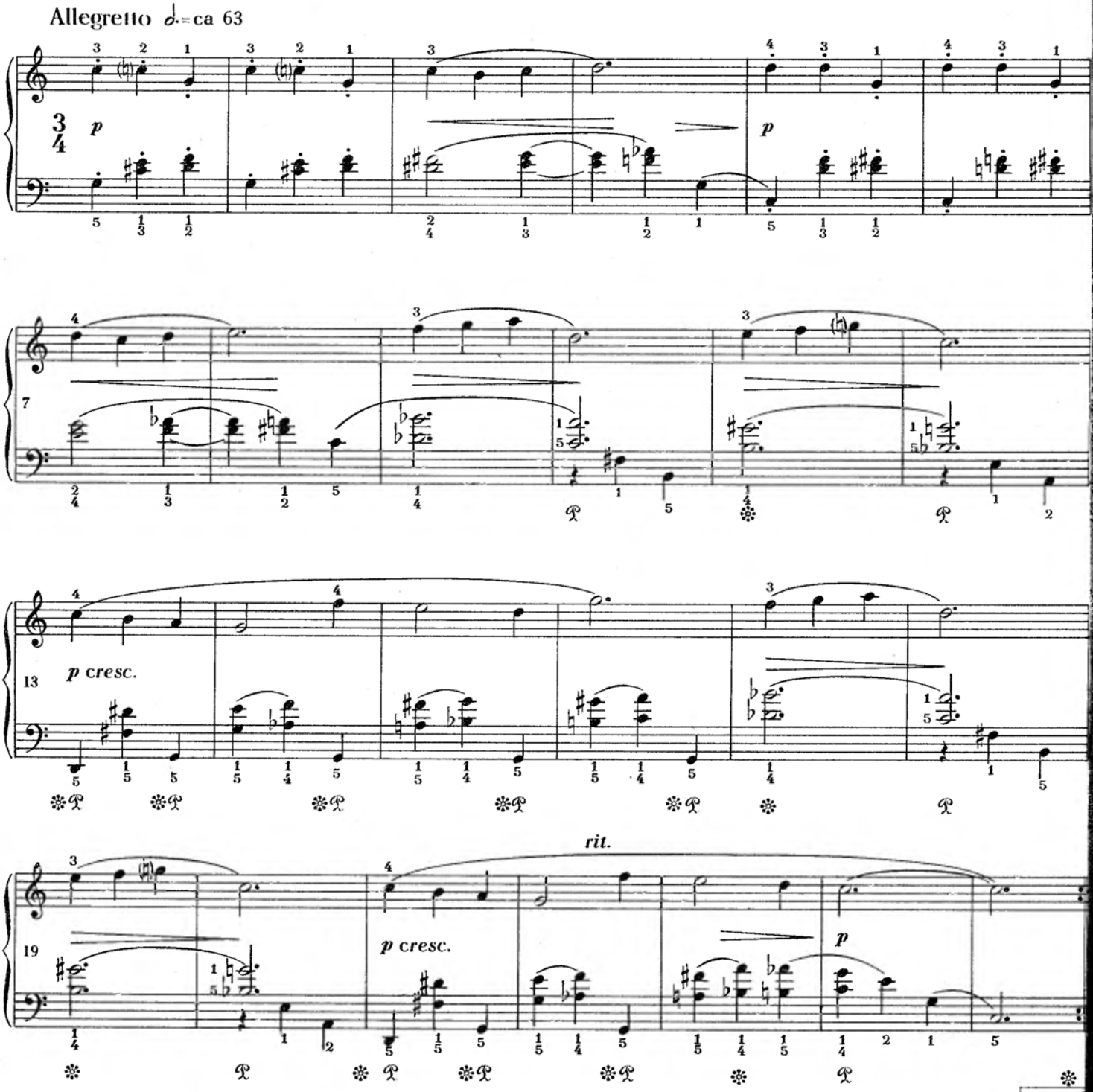

X. Gaik / The Grove / Der Hain

Allegro vivace ♩=ca 88

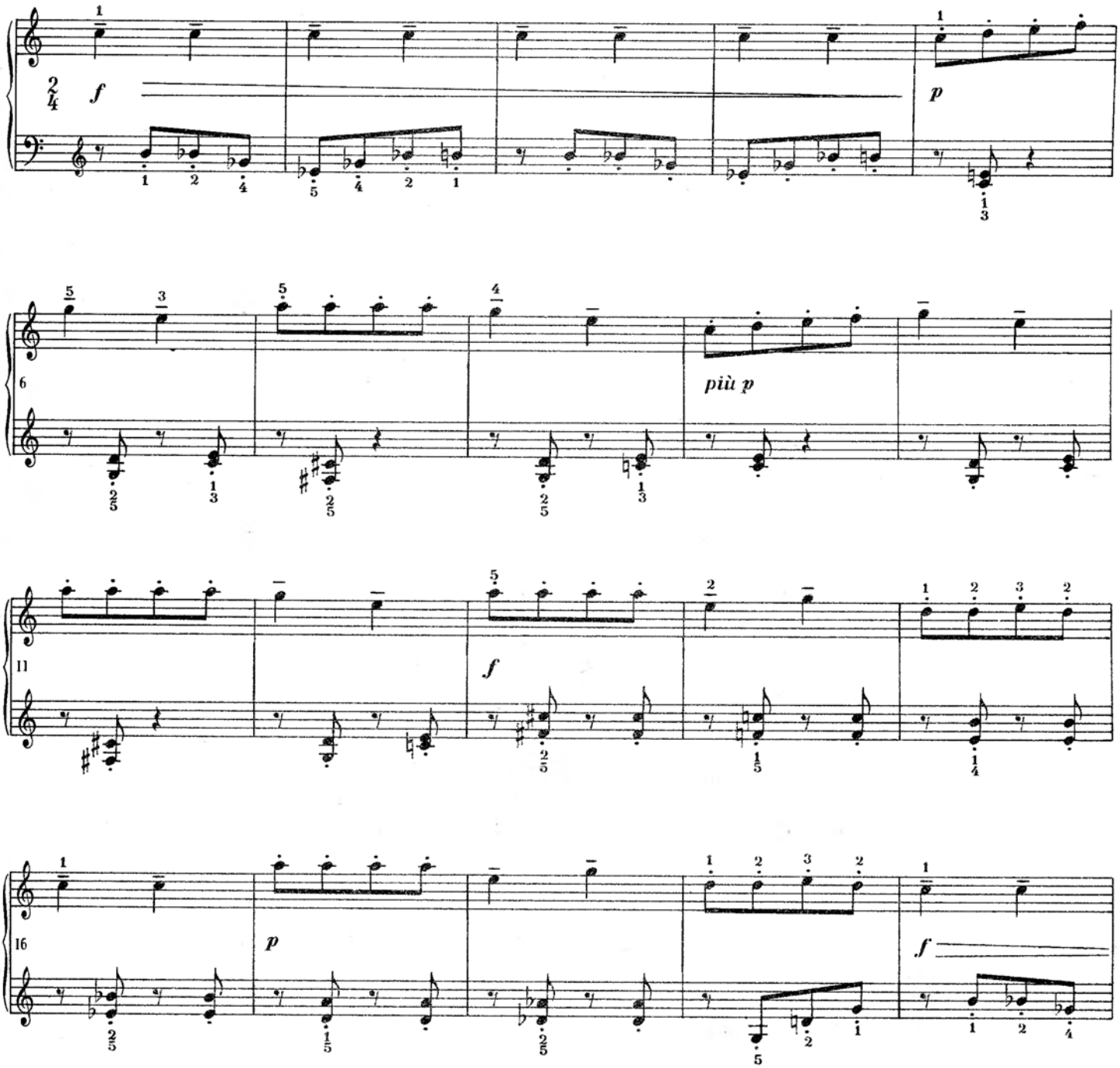

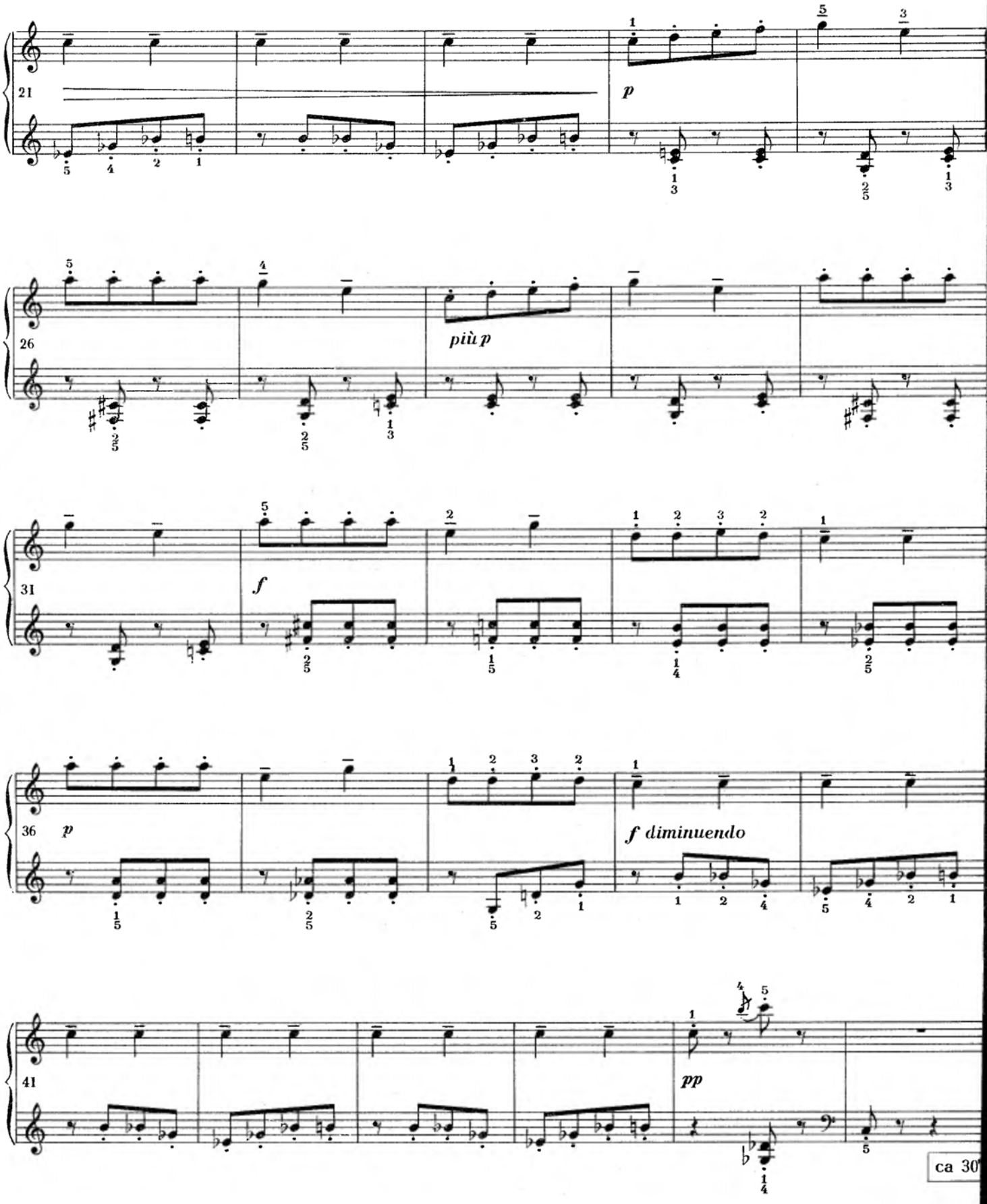
21
p
26
più p
31
f
36
p
f diminuendo
41
pp
ca 30

XI. Gąsior / A Gander / Der Gänserich

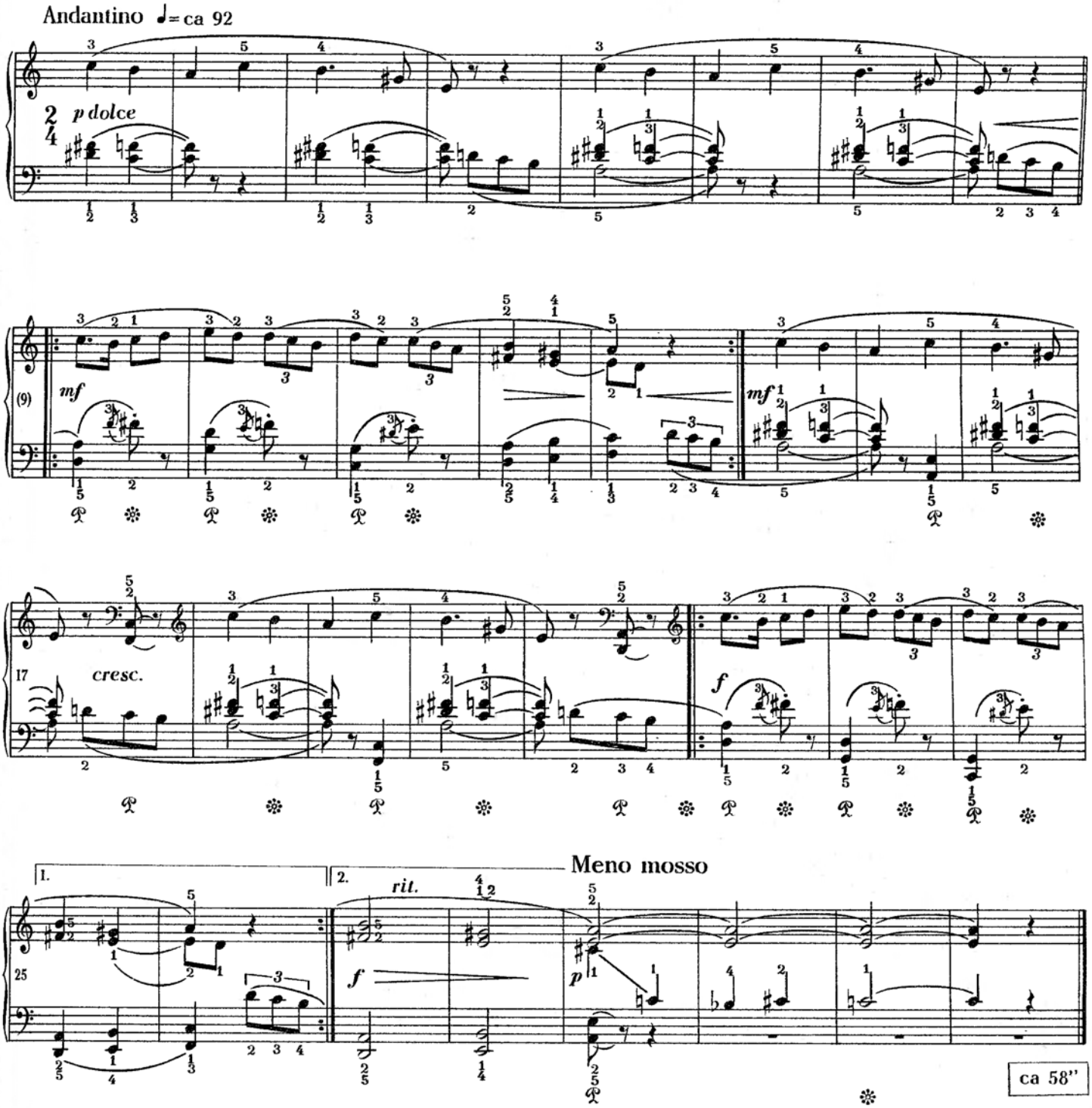

XII.

Rektor / The Schoolmaster / Der Rektor

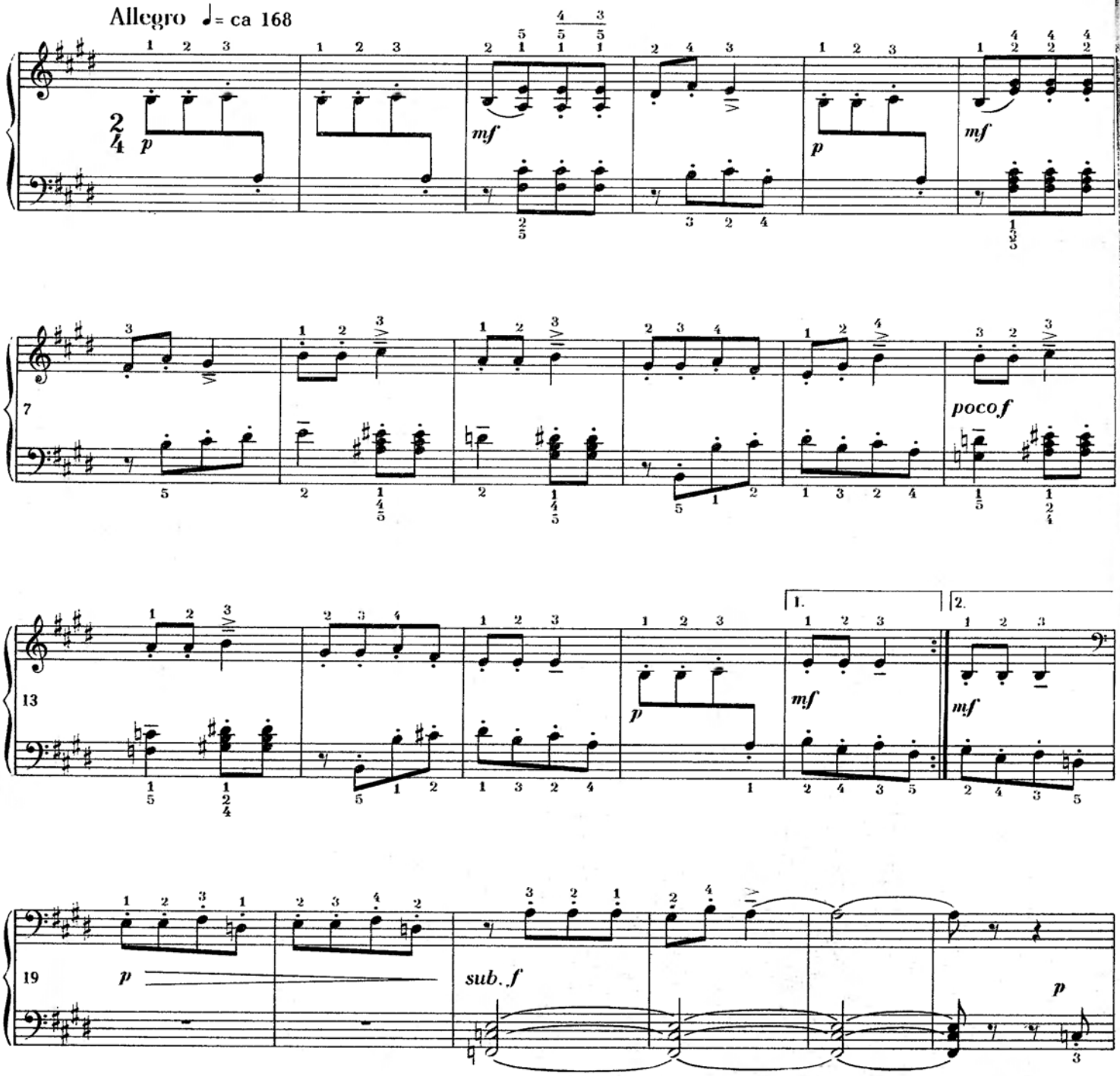

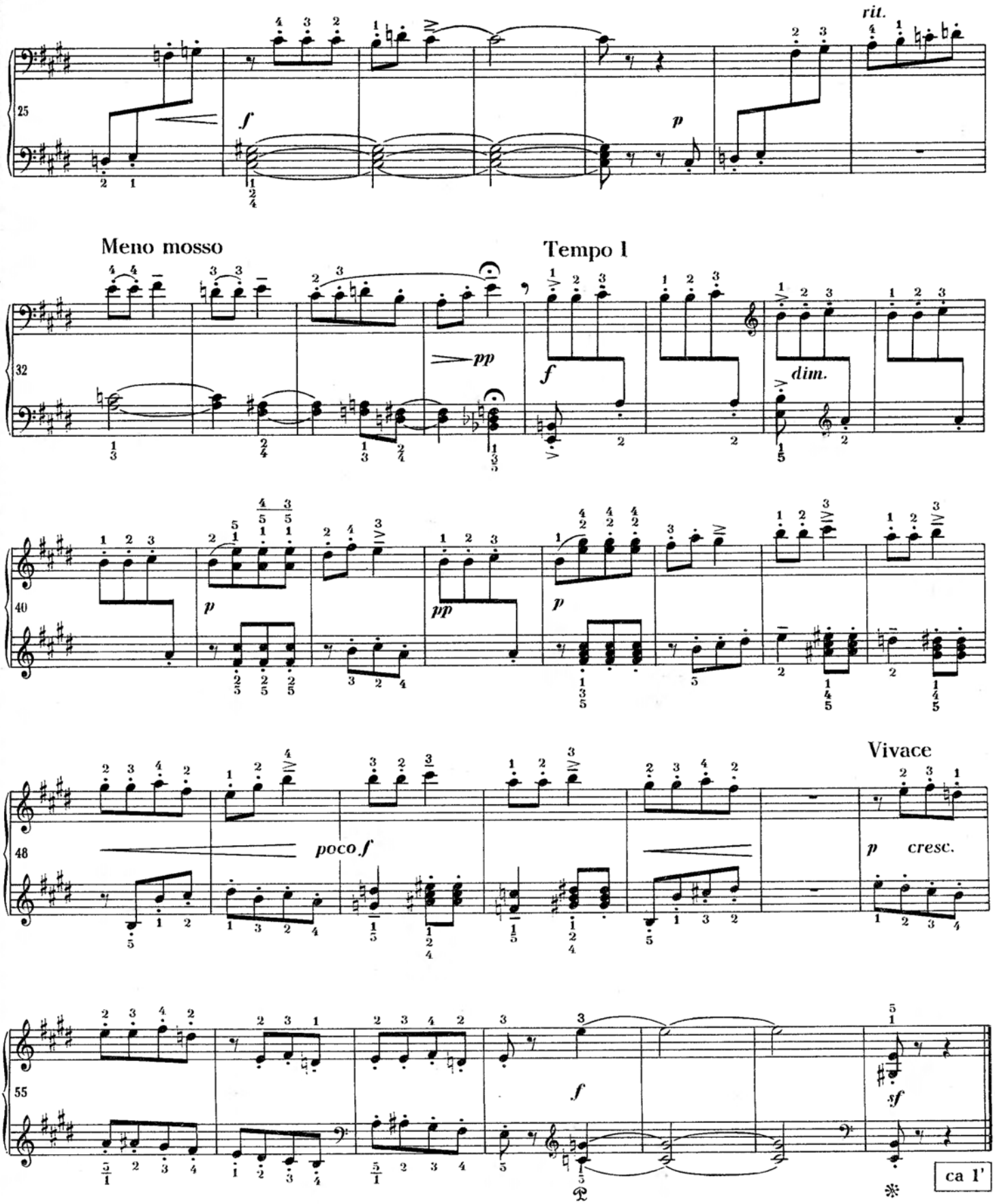
rit.
25
f
p
Meno mosso
Tempo I
32
pp
f
dim.
40
p
pp
p
48
poco f
Vivace
p
cresc.
55
f
sf
ca 1'

Bukoliki • Bucolics • Bukolika

Zbigniewowi Drzewieckiem

I

(1952

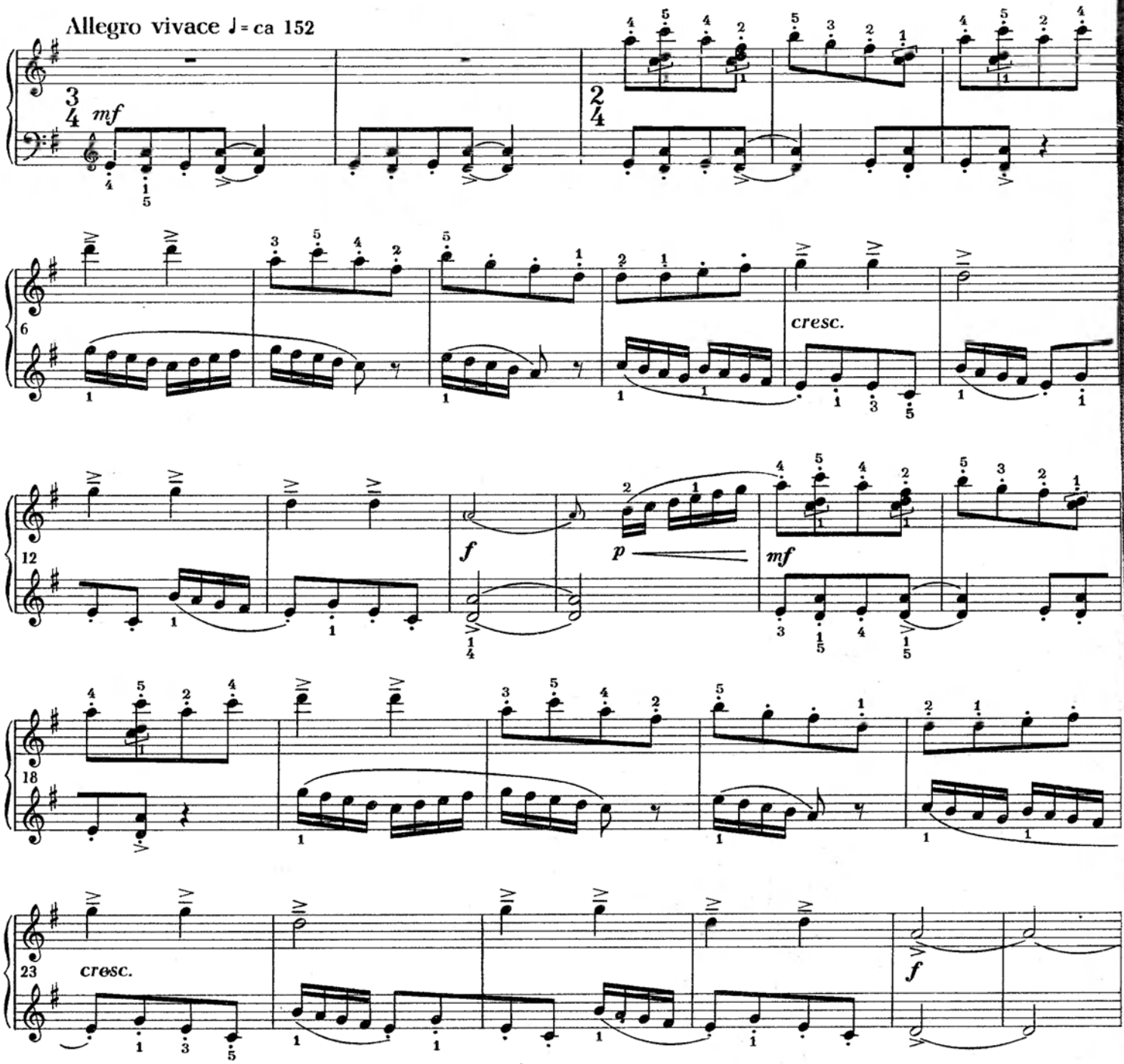

© 1954 by PWM Edition, Kraków; copyright assigned to ZAIKS, Warszawa. Printed in Poland.

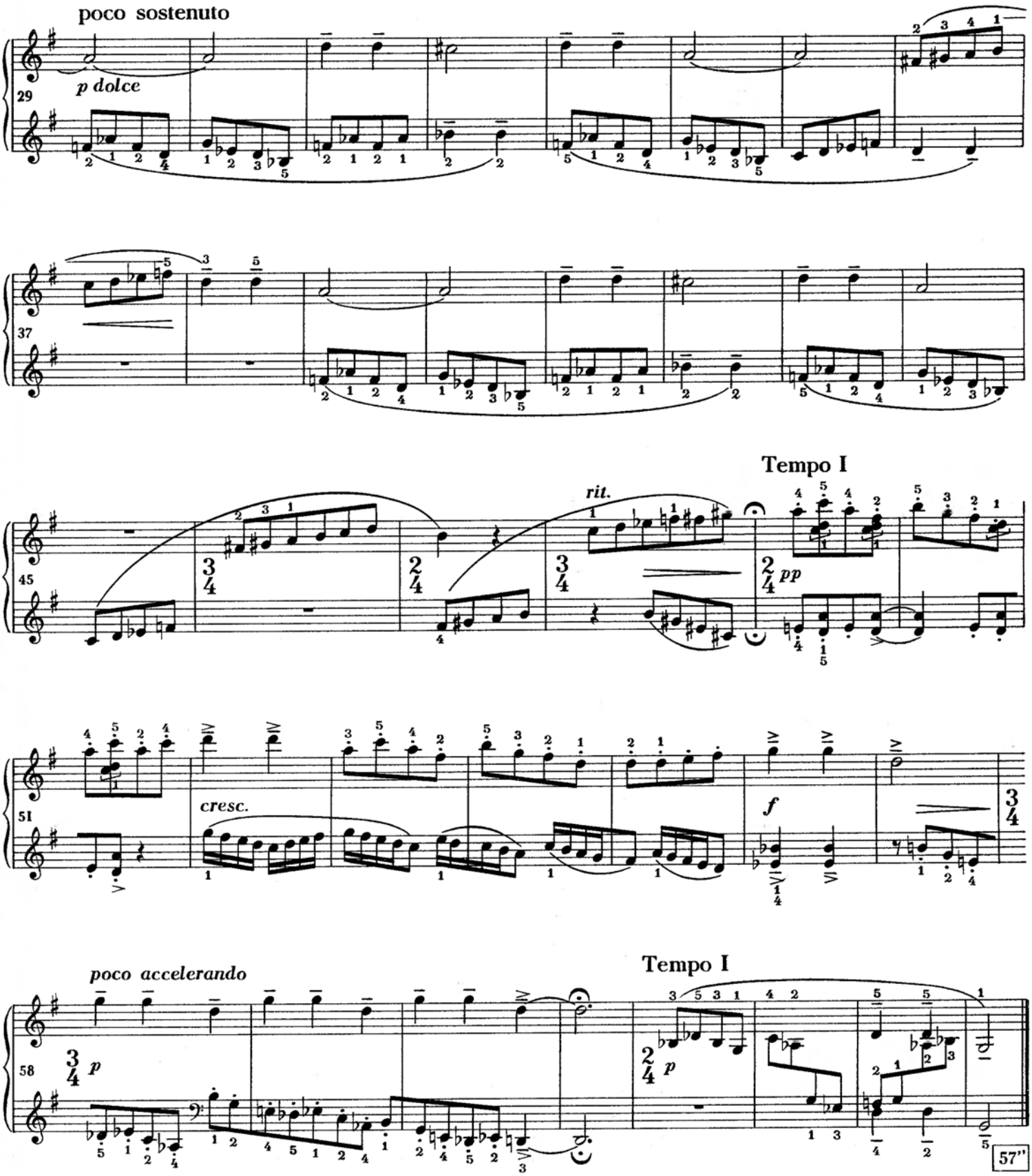
poco sostenuto
p dolce
29
37
Tempo I
rit.
45
pp
cresc.
51
f
poco accelerando
58
p
Tempo I
57"

II

Allegretto sostenuto ♩= 144

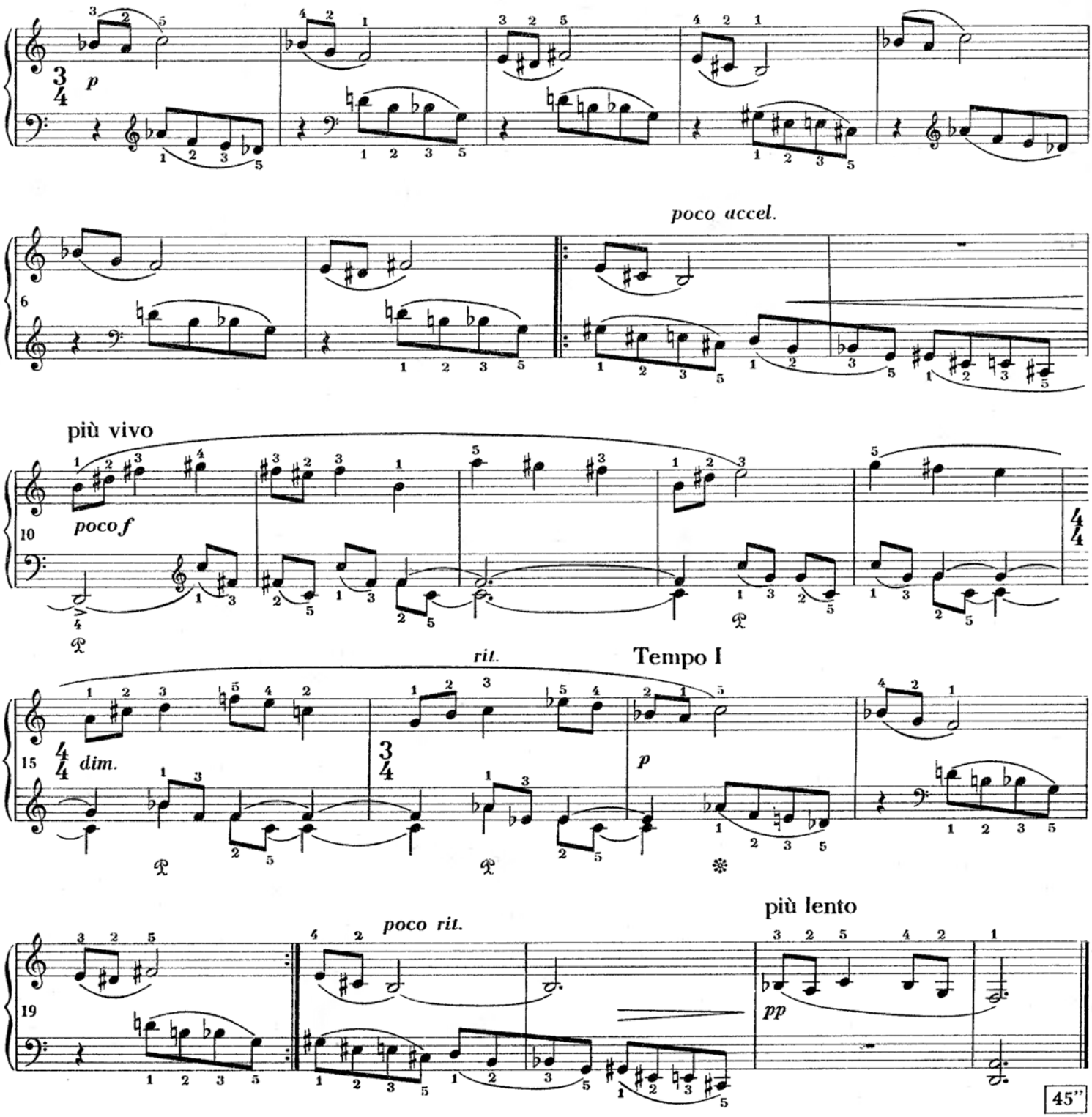

III

Allegro molto ♩.=104

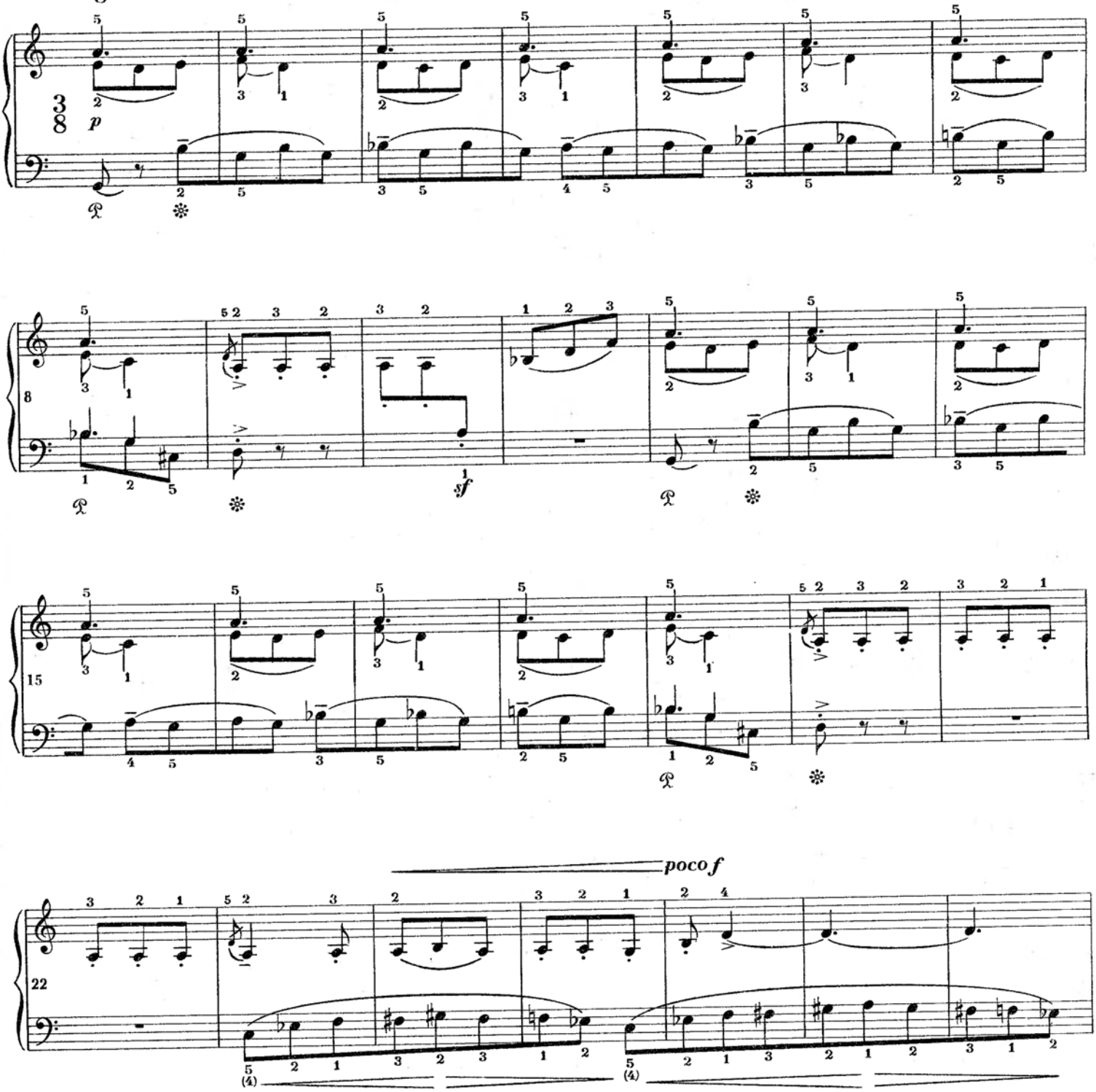

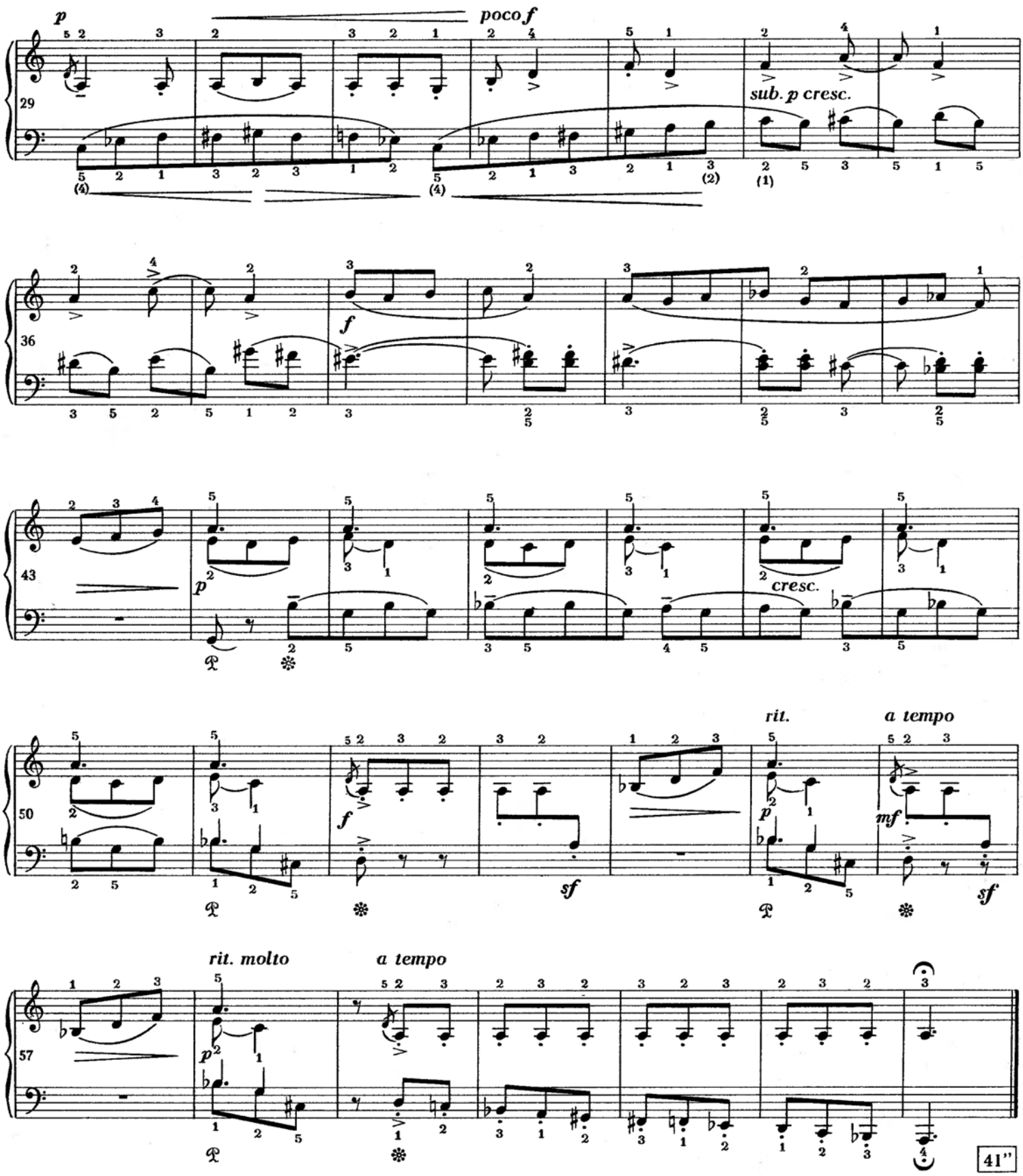
p
poco f
29
sub. p cresc.
36
f
43
p
cresc.
50
f
sf
rit.
a tempo
p
mf
sf
57
rit. molto
a tempo
p
41"

IV

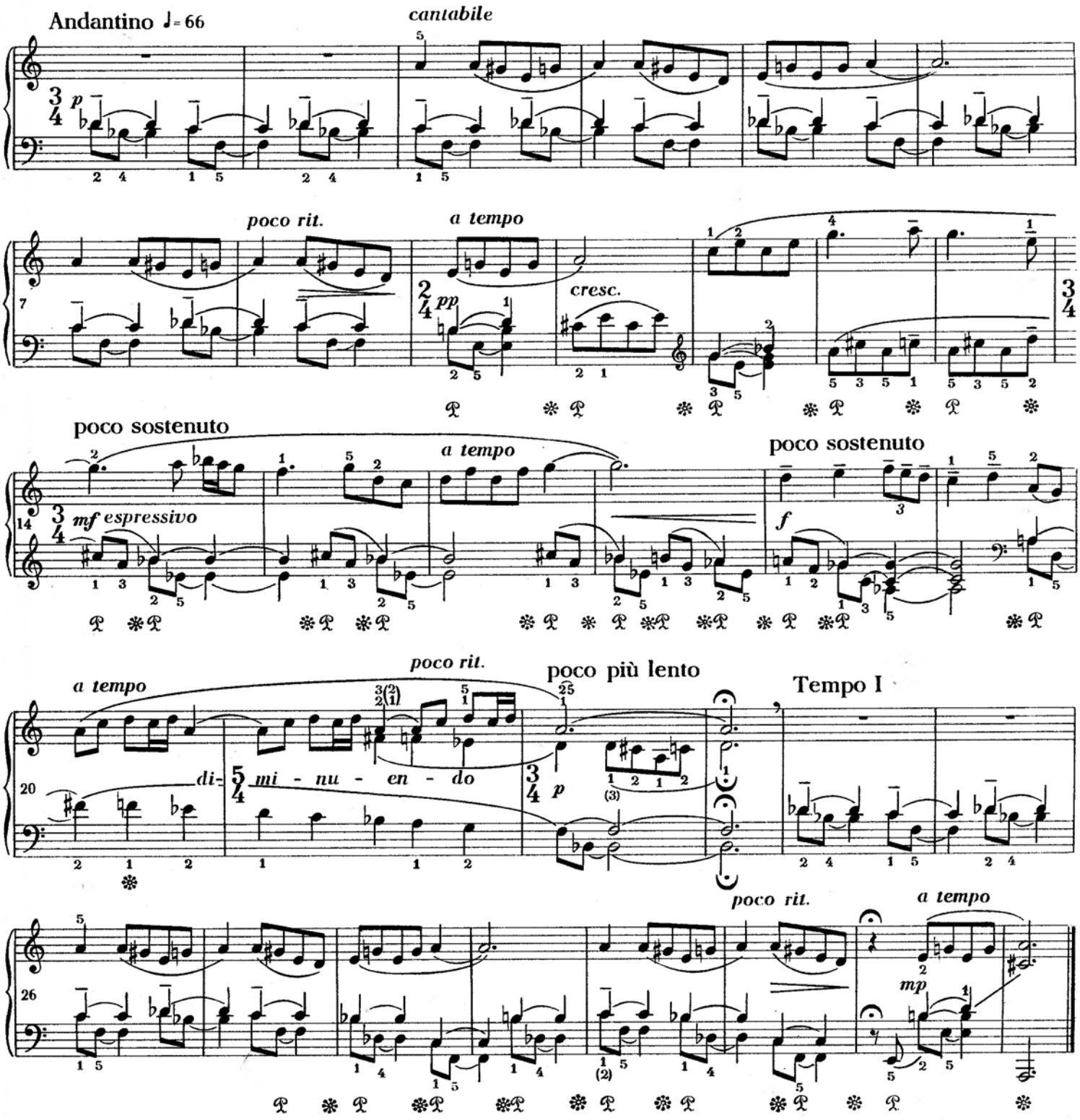
Andantino ♩= 66
cantabile
poco rit.
a tempo
cresc.
poco sostenuto
a tempo
mf espressivo
poco sostenuto
f
a tempo
poco rit.
poco più lento
Tempo I
di- mi - nu - en - do
poco rit.
a tempo
mp

1'28"

V

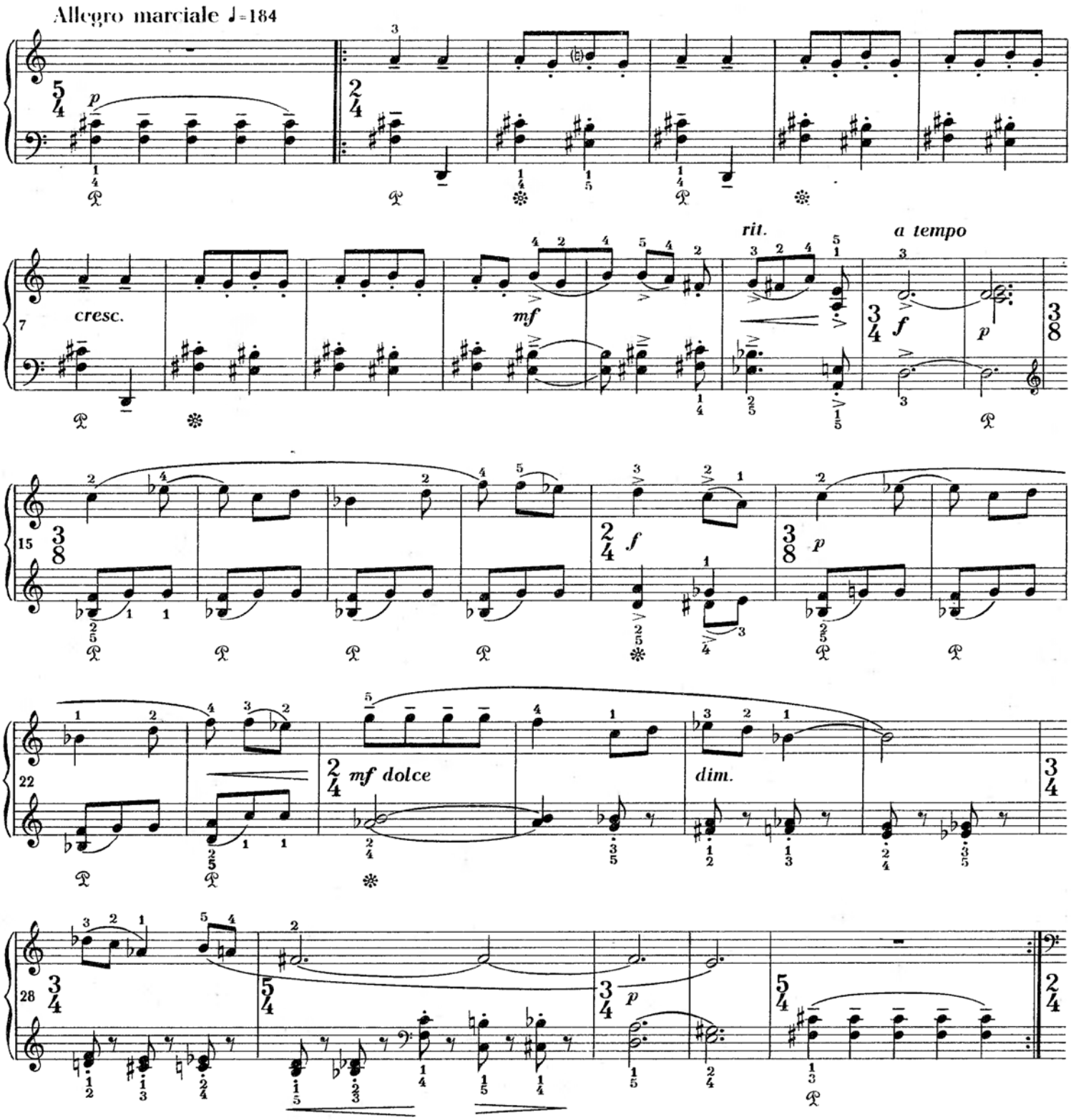
Allegro marciale ♩=184
p
cresc.
mf
rit.
a tempo
f
p
f
p
mf dolce
dim.
p

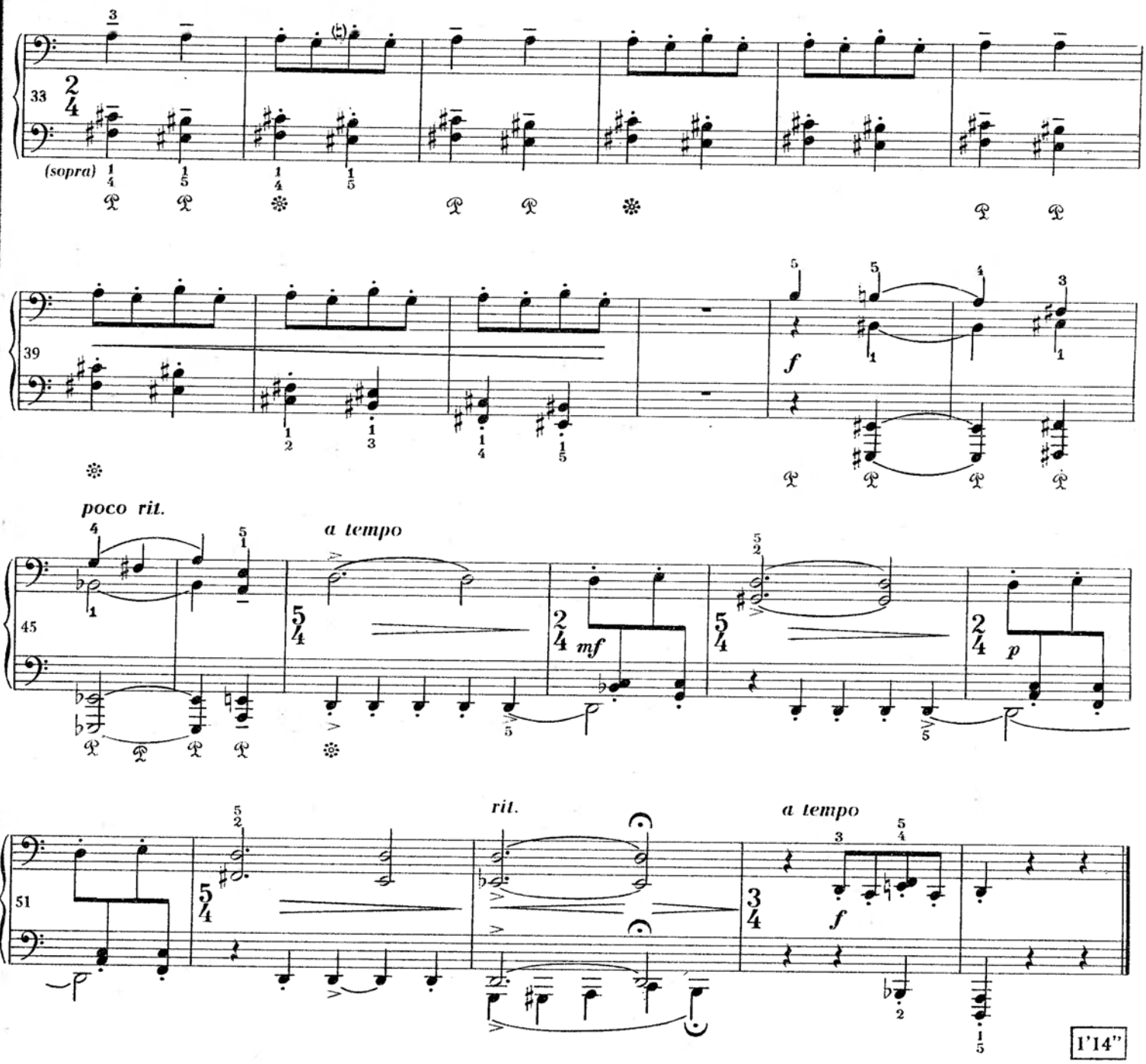
33
(sopra)
39
f
poco rit.
a tempo
45
mf
p
rit.
a tempo
51
f
1'14"

3 utwory dla młodzieży • 3 Pieces for the Young • 3 Stücke für die Jugend

I.

Czteropalcówka / Four-Finger Exercise / Vierfingerübung

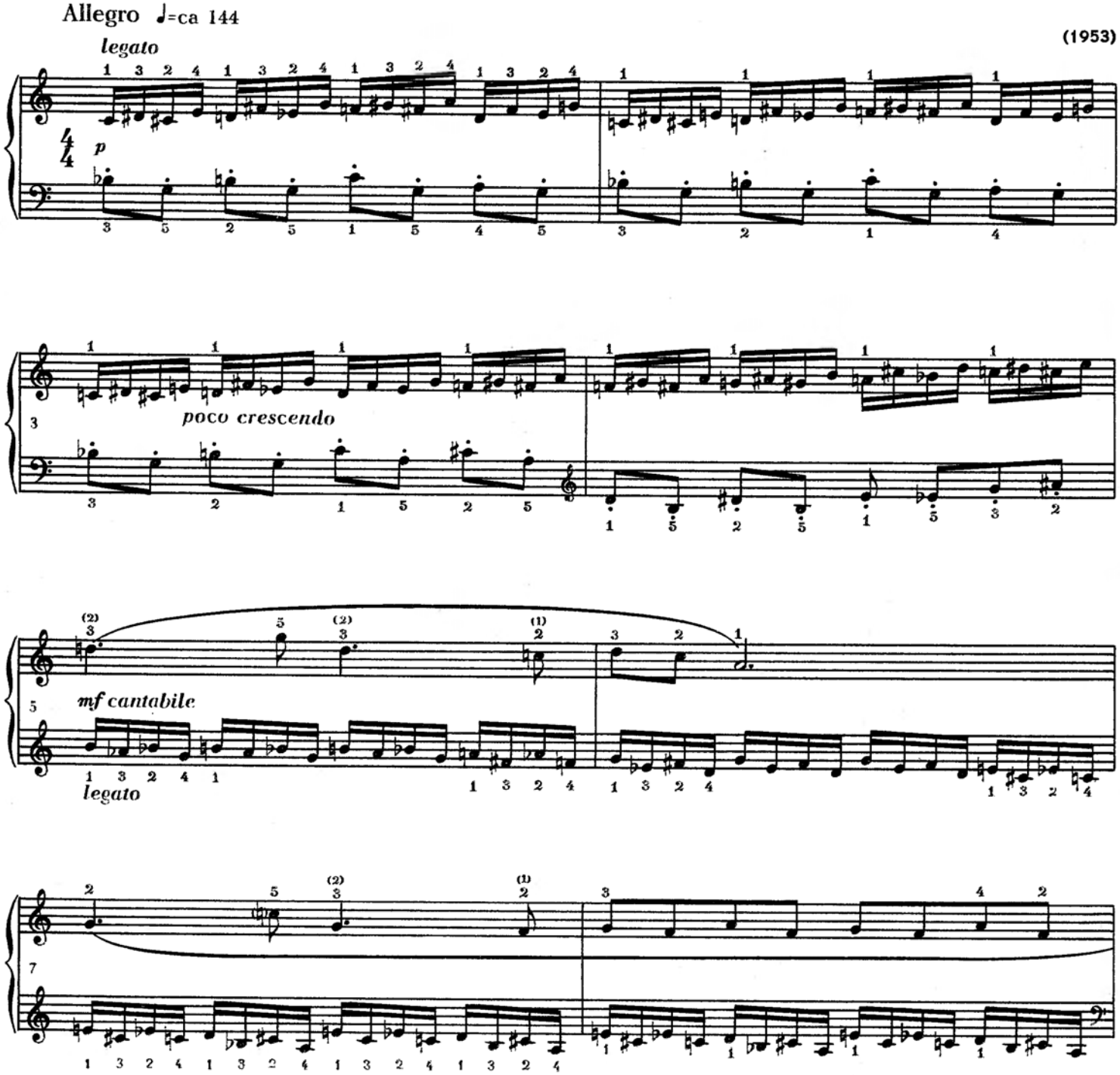

© 1954 by PWM Edition, Kraków; copyright assigned to ZAIKS, Warszawa. Printed in Poland.

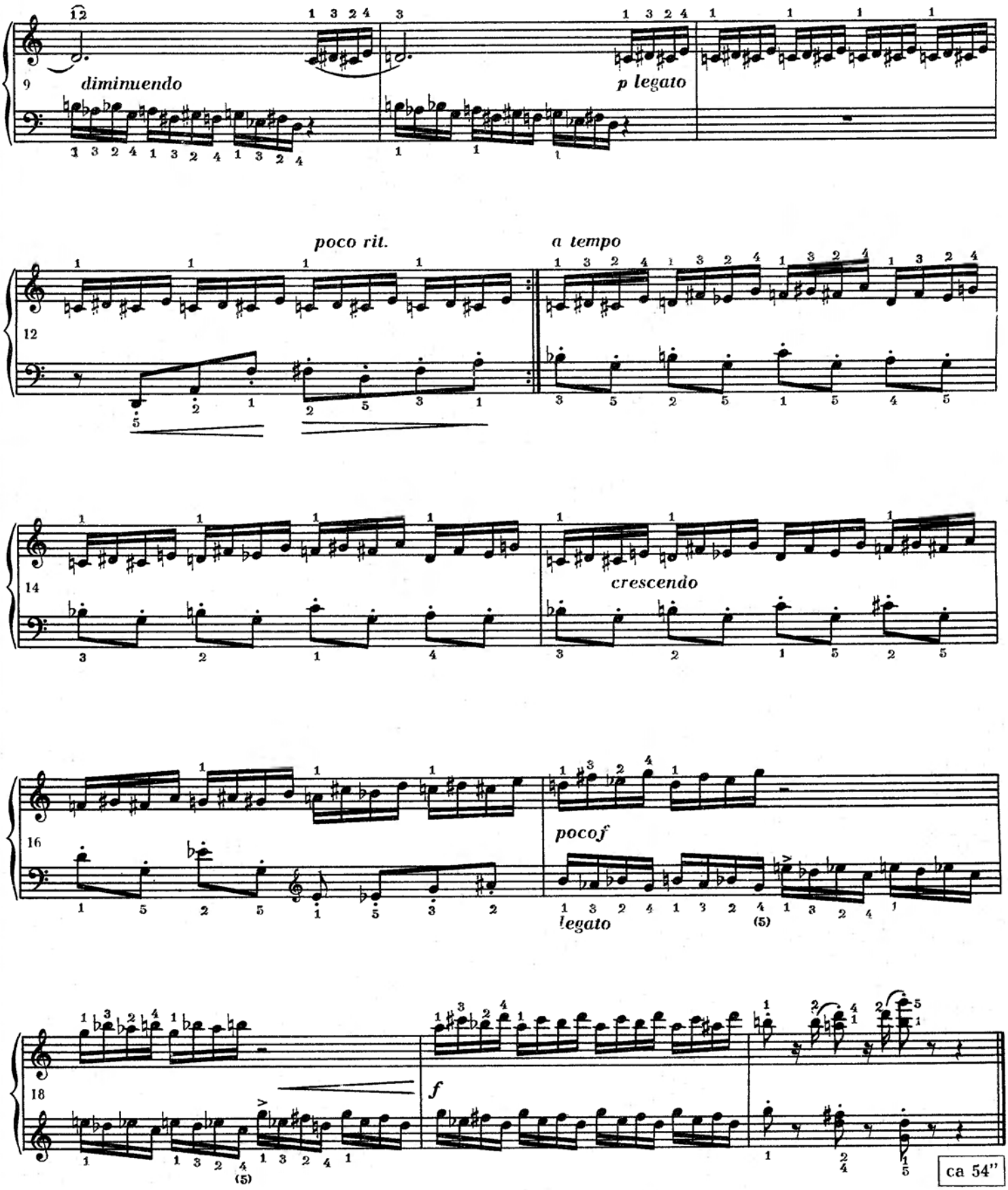
9
diminuendo
p legato
12
poco rit.
a tempo
14
crescendo
16
poco f
legato
18
f
ca 54"

II. Melodia / An Air / Melodie

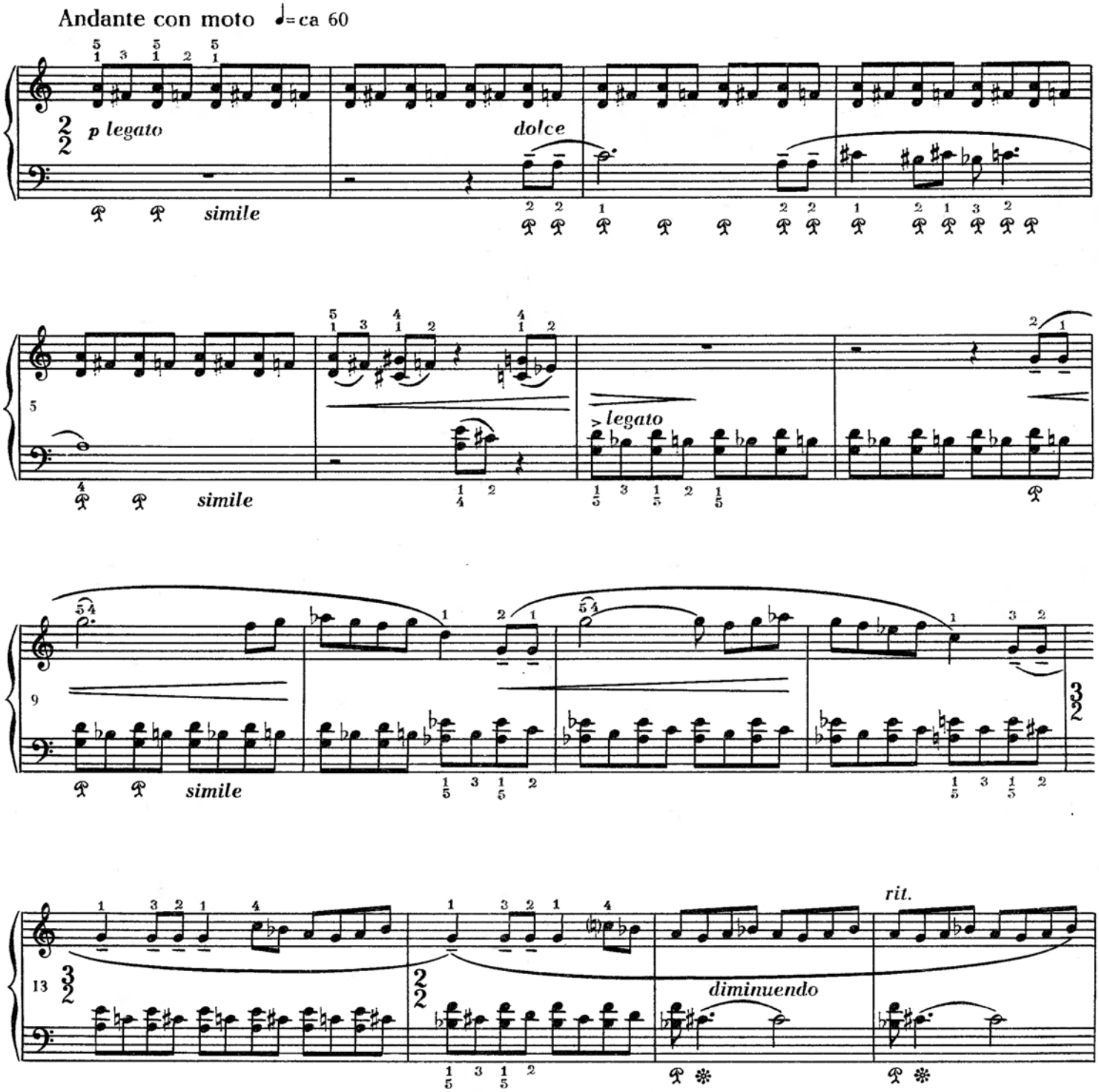

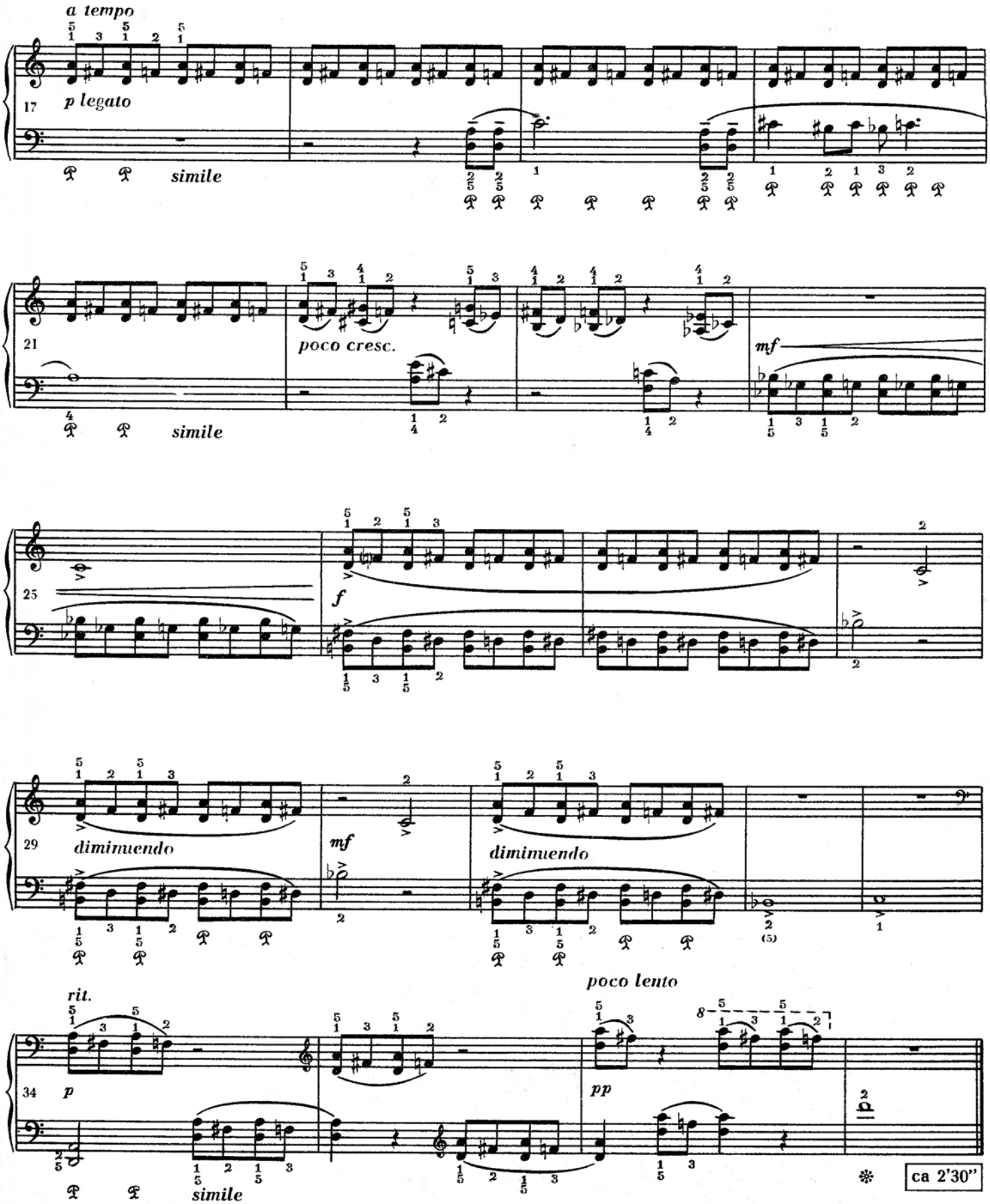
a tempo
17
p legato
simile
21
poco cresc.
mf
simile
25
f
29
diminuendo
mf
diminuendo
poco lento
rit.
34
p
pp
simile
ca 2'30"

III. Marsz / March / Marsch

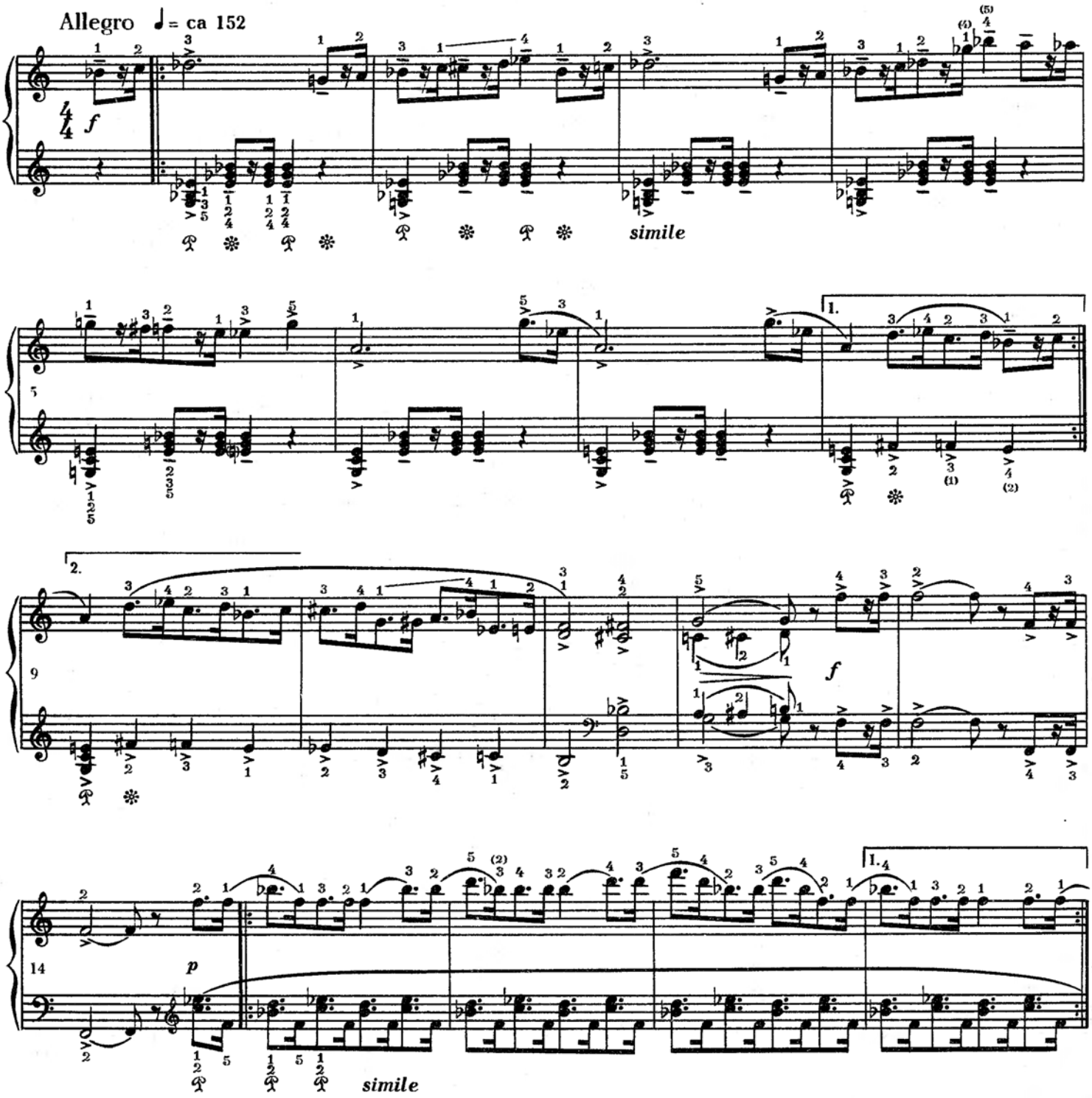

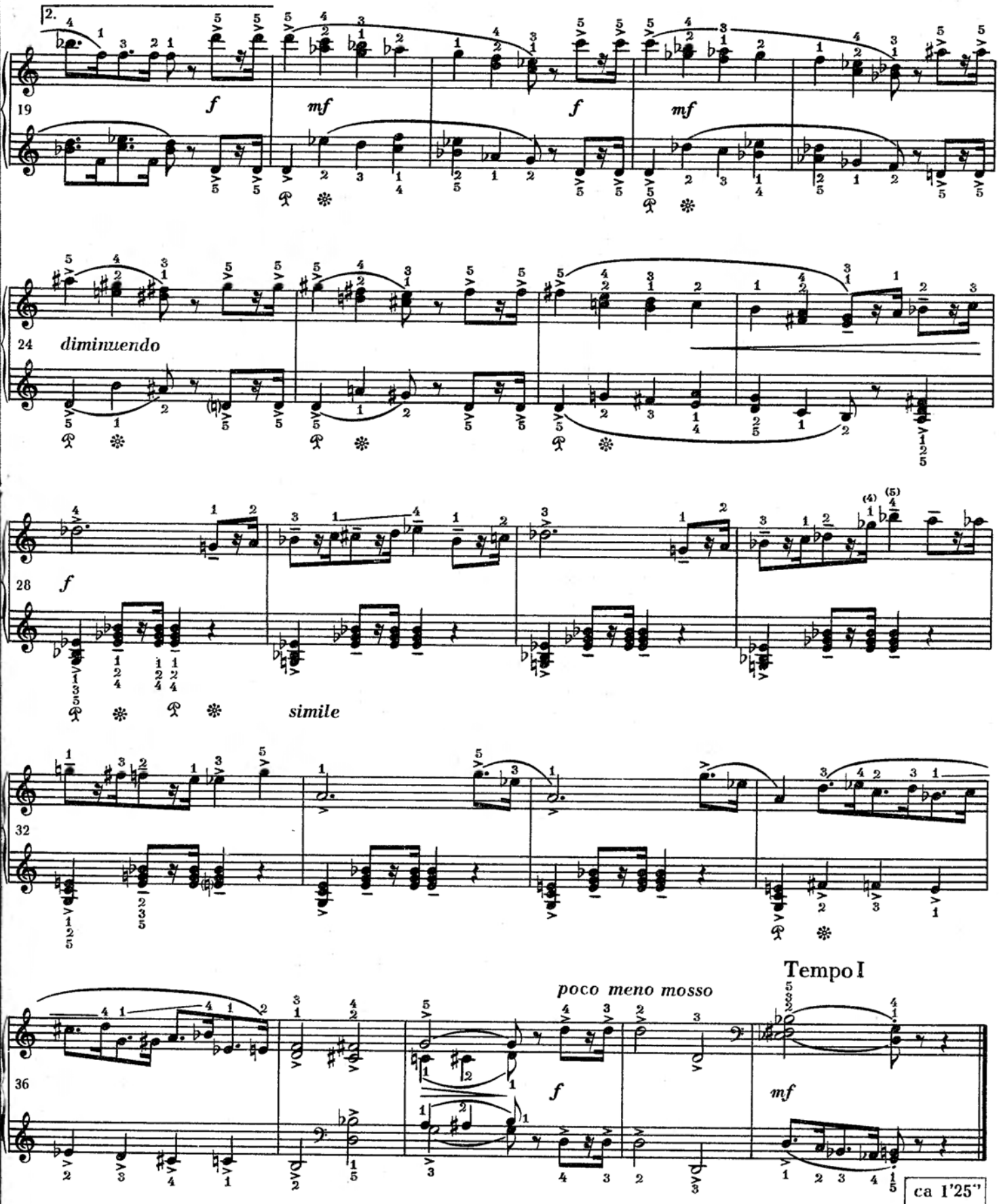
2.
19
f
mf
f
mf
24
diminuendo
28
f
simile
32
36
poco meno mosso
Tempo I
f
mf
ca 1'25"

Stefanowi Śledzińskiemu

Inwencja • Invention • Invention

Allegretto ♩=ca 120 (1968)

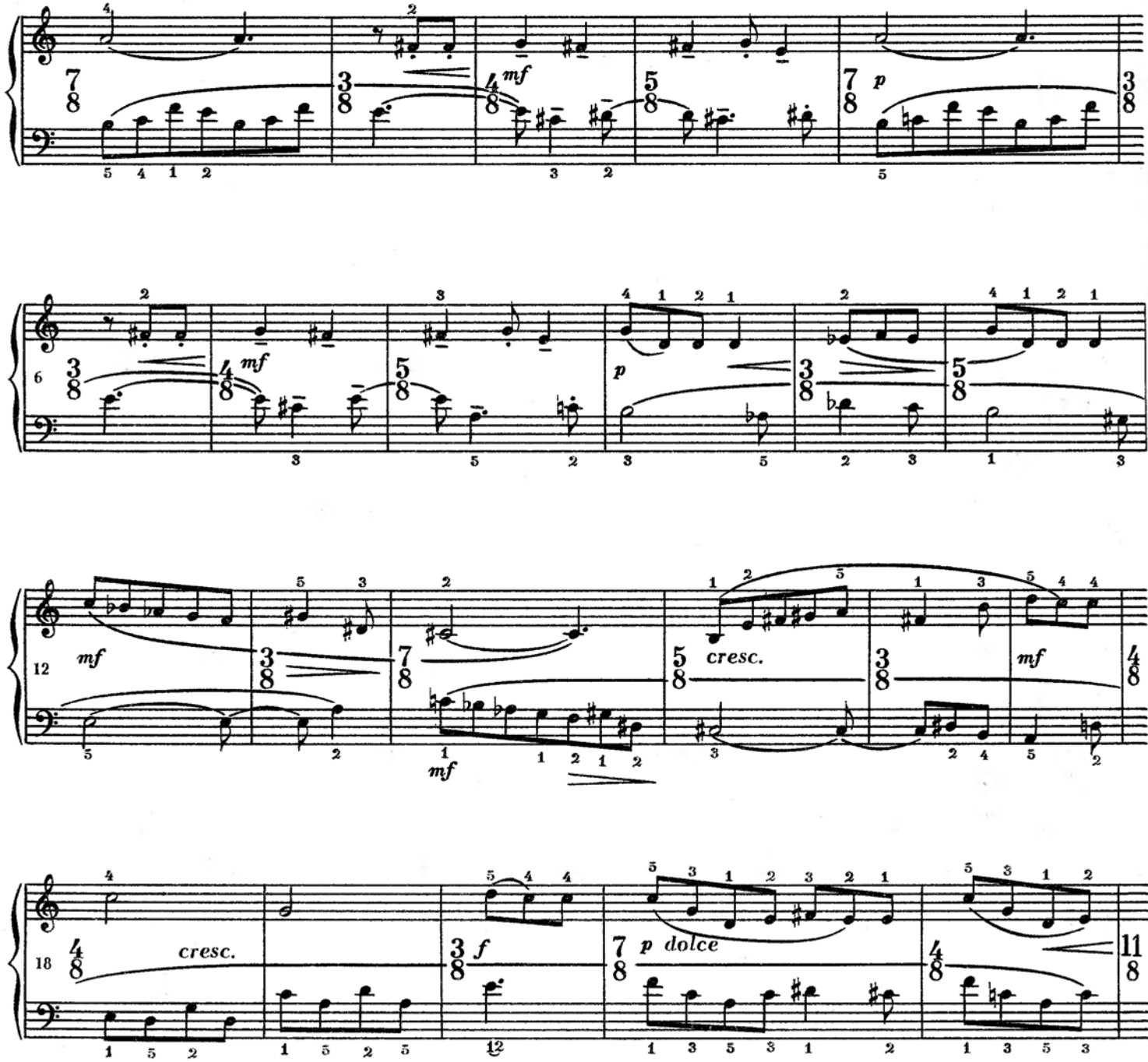

© 1975 by ZAIKS, Warszawa, Poland.

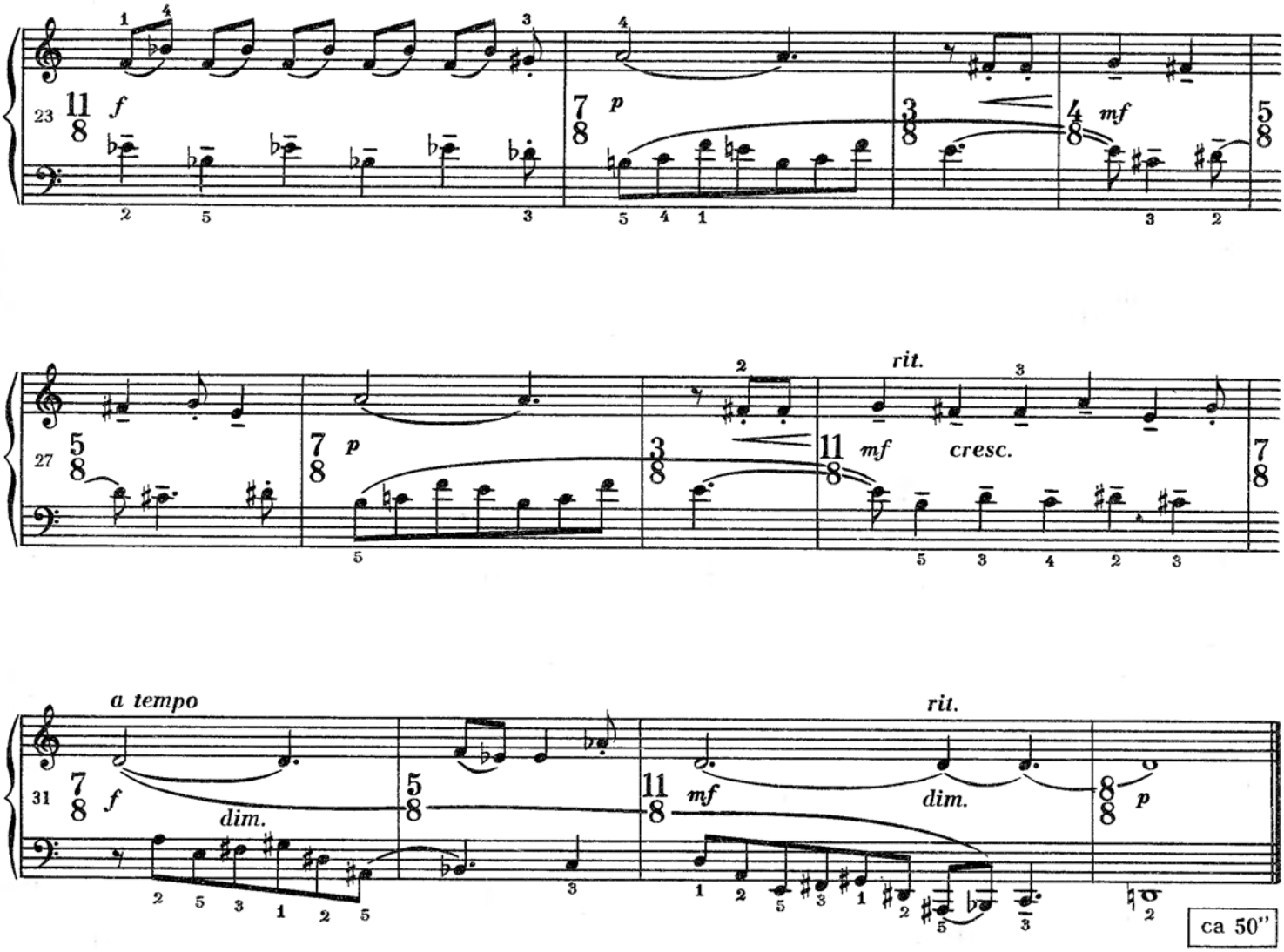
23
11/8 f
7/8 p
3/8
4/8 mf
5/8
27
5/8
7/8 p
3/8
11/8 mf cresc.
rit.
7/8
31
7/8 f
dim.
5/8
11/8 mf
dim.
rit.
8/8 p
a tempo
ca 50"

Imponujące zdyscyplinowanie wyobraźni twórczej, bogactwo inwencji i pomysłowość połączona z *silnie rozwiniętym* samokrytycyzmem, niezależność w stosunku do wpływów zewnętrznych – to ogólne zalety osobowości twórczej Lutosławskiego, uznanego powszechnie za jednego z najwybitniejszych polskich kompozytorów współczesnych.

Witold Lutosławski urodził się 25 I 1913 w Warszawie. Studiował w Konserwatorium Warszawskim, które ukończył w latach 1936–37 z dwoma dyplomami: pianistycznym w klasie Jerzego Lefelda i kompozytorskim w klasie Witolda Maliszewskiego.

Od r. 1962 prowadzi Lutosławski kursy kompozytorskie i wykłady w USA, Anglii, RFN, Danii i Szwecji. Występuje również jako dyrygent własnych utworów. Otrzymał szereg zaszczytnych wyróżnień, zarówno w kraju (m. in. Państwową Nagrodę Muzyczną 1955, dwukrotnie nagrodę Związku Kompozytorów Polskich 1959 i 1973, Nagrodę Państwową I stopnia 1964 za całokształt twórczości), jak i za granicą: trzykrotnie pierwsze miejsce na Międzynarodowej Trybunie Kompozytorskiej UNESCO w Paryżu (1959, 1964 i 1968), pierwszą nagrodę na konkursie Gesellschaft der Musikfreunde w Wiedniu (1963), nagrodę Międzynarodowej Rady Muzycznej UNESCO (1963), nagrodę im. S. Kusewickiego (1964), nagrodę im. Herdera (Wiedeń, 1967), duńską nagrodę im. Leonié Sonning (1967) oraz nagrody im. M. Ravela (1971) i J. Sibeliusa (1973). Lutosławski jest członkiem honorowym Związku Kompozytorów Polskich i Międzynarodowego Towarzystwa Muzyki Współczesnej (SIMC) oraz członkiem Królewskiej Szwedzkiej Akademii Muzycznej (od 1962), honorowym członkiem Freie Akademie der Künste w Berlinie Zach. (od 1968), członkiem korespondentem Deutsche Akademie der Künste w Berlinie (od 1970), członkiem korespondentem Bayerische Akademie der Schönen Künste w Monachium (od 1973). Posiada doktoraty honoris causa clevelandzkiego Instytutu Muzycznego (1971), Uniwersytetu Warszawskiego (1973) i Northwestern University w Chicago (1973).

Głęboka świadomość własnych celów artystycznych, poparta znakomitym warsztatem kompozytorskim i imponującą dyscypliną, pozwoliła Lutosławskiemu stworzyć własny indywidualny styl, widoczny w szeregu dojrzałych dzieł, które wyróżniają się odrębnością języka dźwiękowego, formalnym mistrzostwem i oryginalnością koncepcji.

Najważniejszymi utworami Lutosławskiego z pierwszego okresu twórczości są: *I Symfonia* (1941–47), *Wariacje na temat Paganiniego* na dwa fortepiany (1941), *Uwertura na orkiestrę smyczkową* (1947) i błyskotliwy *Koncert na orkiestrę* (1954). Pełna emocjonalizmu *Muzyka żałobna* na smyczki (1958) i *Pięć pieśni* na sopran i 30 instrumentów do słów K. Iłłakowiczówny (1958) są świadectwem dalszych poszukiwań w zakresie języka dźwiękowego, z których decydujące znaczenie miało wprowadzenie techniki tzw. aleatoryzmu kontrolo-

An impressively disciplined imagination, wealth of invention, and independence from external influences are the acknowledged virtues of Witold Lutosławski, widely recognized as one of the most eminent of contemporary Polish composers.

Lutosławski was born on 25 January 1913 in Warsaw. He completed his studies at the Warsaw Conservatory in 1936–37, obtaining two degrees, one for piano, under Jerzy Lefeld, and one for composition, under Witold Maliszewski.

Since 1962 he has led courses in composition, and also lectured in the U.S.A., England, Federal Republic of Germany, Denmark and Sweden. He has also made appearances as conductor of his own works. Besides many high honours in his own country (he was awarded a State Prize for Music in 1955, the Prize of the Union of Polish Composers twice, in 1959 and 1973, and a State Prize, First Class, for his work in general in 1964), Lutosławski has received many distinctions abroad; three times he took first place in the UNESCO Tribune Internationale des Compositeurs in Paris (1959, 1964 and 1968), he was awarded the first prize in the competition of the Gesellschaft der Musikfreunde in Vienna (1963), the Prize of the International Music Council of UNESCO (1963), the Koussevitzky International Recording Award (1964), the Gottfried von Herder Prize in Vienna (1967), the Léonie Sonning Prize in Copenhagen (1967), the Ravel Prize (1971), and the Sibelius Prize (1973). In 1962 Lutosławski was made a member of the Swedish Royal Academy of Music, in 1966 an honorary member of the Free Academy of Arts in Hamburg, in 1968 member extraordinary of the West-Berlin Academy of Arts, in 1969 an honorary member of the International Society for Contemporary Music, in 1970 an associate member of the German Academy of Arts in East Berlin, in 1971 an honorary member of the Union of Polish Composers and given an honorary doctorate by the Cleveland Institute of Music, and in 1973 an honorary doctorate by the Warsaw University and Northwestern University of Chicago.

Lutosławski's profound awareness of his own artistic aims, supported by an excellent technique in composition and an imposing discipline, has enabled him to form a characteristic style of his own, evident in a number of mature works distinguished by the individuality of the sound language, the mastery of form, and the originality of conception.

The most important works in the first period of Lutosławski's creative work are the *First Symphony* (1941–47), *Variations on a Theme by Paganini* for two pianos (1941), the *Overture for Strings* (1949) and the brilliant *Concerto for Orchestra* (1954).

The *Funeral Music* for strings (1958), full of emotion, and *Five Songs* for female voice and 30 solo instruments (1958) are evidence that the composer has embarked on further explorations in sound language, the decisive result of which was the introduction of the

Imponierende Disziplin der Einbildungskraft, Einfallsreichtum sowie Unabhängigkeit von äußeren Einflüssen, das sind die hervorstechendsten Züge der schöpferischen Individualität Witold Lutosławskis, der allgemein als einer der bedeutendsten polnischen Komponisten der Gegenwart anerkannt wird.

Lutosławski wurde am 25. Januar 1913 in Warschau geboren. Er absolvierte das Warschauer Konservatorium in den Jahren 1936–1937 und erhielt zwei Diplome: für Klavier (Klasse von Jerzy Lefeld) und für Komposition (Klasse von Witold Maliszewski).

Seit 1962 leitet er Kompositionslehrgänge und hält Vorlesungen in den USA, in England, in der Bundesrepublik Deutschland, Dänemark und Schweden. Er tritt auch als Dirigent seiner eigenen Werke auf. Neben einer Reihe ehrenvoller Auszeichnungen in der Heimat (u.a. Staatspreis für Musik 1955, zweimal Preis des Polnischen Komponistenverbandes, 1959 und 1973, Staatspreis Erster Klasse 1964 für das Gesamtwerk) erhielt Lutosławski auch im Ausland viele Preise: dreimal die erste Placierung auf der Tribune Internationale des Compositeurs der UNESCO in Paris (1959, 1964 und 1968), den 1. Preis im Wettbewerb der Gesellschaft der Musikfreunde, Wien (1963), den Preis des Internationalen Musikrats der UNESCO (1963), den Koussevitzky International Recording Award (1964), den Gottfried-von-Herder-Preis, Wien (1967), im gleichen Jahr den dänischen Léonie-Sonning-Preis, den Ravel-Preis (1971) und den Sibelius-Preis (1973). 1962 wurde Lutosławski Mitglied der Königlichen Musikakademie in Schweden, 1966 Ehrenmitglied der Freien Akademie der Künste in Hamburg, 1968 Außerordentliches Mitglied der Akademie der Künste in West-Berlin, 1969 Ehrenmitglied der Internationalen Gesellschaft für Neue Musik, 1970 Korrespondierendes Mitglied der Deutschen Akademie der Künste zu Berlin (DDR), 1971 Ehrenmitglied des Polnischen Komponistenverbandes und Ehrendoktor des Cleveland Institute of Music, 1973 Ehrendoktor der Warschauer Universität und der Northwestern University of Chicago, 1973 Korrespondierendes Mitglied der Bayerischen Akademie der Schönen Künste in München.

Das tiefe Bewußtsein seiner eigenen künstlerischen Ziele, unterstützt durch ein ausgezeichnetes kompositorisches Handwerk und bewundernswerte Disziplin, hat es Lutosławski gestattet, seinen persönlichen Stil zu schaffen, welchen man in einer Reihe reifer Werke erkennen kann, die sich durch eigenartige klangliche Sprache, Meisterschaft der Form und originelle Konzeption auszeichnen.

Die wichtigsten Werke Lutosławskis aus der ersten Schaffensperiode sind die *1. Sinfonie* (1941–1947), die *Variationen über ein Thema von Paganini* für zwei Klaviere (1941), die *Ouvertüre für Streichorchester* (1947) und das brillante *Konzert für Orchester* (1954).

Die gefühlsstarke *Trauermusik* für Streicher und die *Fünf Lieder* für eine Frauenstimme und 30 Soloinstrumente (beide 1958) sind

wanego (po raz pierwszy w *Grach weneckich*, 1961), określającej i wyznaczającej aktualny styl kompozytora. Technika ta polega na rozluźnieniu związków czasowych przy zachowaniu kontroli współbrzmień i stosowania jest pomysłowo w późniejszych utworach: w fascynujących *Trzech poematach Henri Michaux* (1962–63), *Kwartecie smyczkowym* (1964), *Paroles tissées* na tenor i orkiestrę kameralną (1965), *II Symfonii* (1967), *Livre pour orchestre* (1968), napisanym dla M. Rostropowicza *Koncercie wiolonczelowym* (1970) i *Preludiach i fudze* na 13 instrumentów smyczkowych (1972). Wprowadzenie w logicznie wykrystalizowany język dźwiękowy Lutosławskiego elementów swobody (lecz nigdy nie niekontrolowanej dowolności) przyniosło w rezultacie utwory, w których migotliwość i barwność rozedrganych płaszczyzn dźwiękowych osiągnęły nie znaną przedtem intensywność.

Twórczość fortepianowa Lutosławskiego obejmuje, obok zaginionych kompozycji młodzieńczych i nie opublikowanej *Sonaty* (1934) z czasów studiów, następujące utwory: *Dwie etiudy* (1940–41), *Melodie ludowe – 12 łatwych utworów* (1945), *Bukoliki* (1952), *Trzy utwory dla młodzieży* (1953), okolicznościową miniaturę *Inwencję* (1968) oraz *Wariacje na temat Paganiniego* na dwa fortepiany (1941).

Już w wirtuozowskich, neoklasycznych jeszcze z ducha *Dwóch etiudach* (1941) obserwujemy dążność do logicznego porządkowania materiału dźwiękowego, które od początku stanowi podstawę stylu Lutosławskiego. Jeszcze wyraźniej uwidacznia się to w powstałych w tym samym roku *Wariacjach na temat Paganiniego* na dwa fortepiany. Lutosławski sięgnął tu po słynny wariacyjny *Kaprys a-moll* nr 24. Partia skrzypcowa została wpleciona nadzwyczaj zręcznie jako osnowa w tkankę utworu, a przeniesienie specyficznych cech faktury skrzypcowej na odrębny teren klawiatury dokonane zostało z iście lisztowską maestrią; z artystycznego punktu widzenia najciekawsza jest jednak harmonika. Kompozytor konstruuje oryginalne centra brzmieniowe, szeroko wykorzystuje kombinacje trytonowe, charakterystycznie przesunięcia i nałożenia kontrastujących płaszczyzn dźwiękowych, stosuje chromatyczną iryzację diatoniki w oparciu o „czarno-białą" technikę fortepianową – wszystko to tworzy w sumie nowego rodzaju tonalność. Pierwszymi wykonawcami *Wariacji* w kraju byli kompozytor i A. Panufnik (Warszawa 1941), za granicą – G. Joy i J. Bonneau (Radio Paryż 1948). Miarą popularności *Wariacji na temat Paganiniego* są liczne nagrania płytowe, m. in.: Columbia (L. Gierth i G. Lomeyer), His Master's Voice (V. Vronsky i V. Babin), Supraphon (V. i V. Lejsek), Coro (N. i J. Ingram),

Dalsze poszukiwania w zakresie harmoniki, w połączeniu z wysoce rozwiniętą techniką metro-rytmiczną, kontynuowane były później w szeregu dzieł Lutosławskiego z okresu folklorystycznego. Według charakterystyki samego kompozytora ten nawiązujący do folkloru styl polega przede wszystkim na połączeniu prostych diatonicznych motywów so-called controlled aleatory technique (first seen in the *Venetian Games*, 1961), determining and distinguishing the present style of the composer. This technique consists in loosening the time relations while keeping the vertical agreement of the parts, and has been ingeniously used in his later works: the fascinating *Three Poems by Henri Michaux* (1962–63), the *String Quartet* (1964), *Paroles tissées* for tenor and chamber orchestra (1965), the *Second Symphony* (1965–67), *Livre pour orchestre* (1968), the *Concerto for Cello and Orchestra* (1970), composed for M. Rostropovich, and *Preludes and Fugue* for 13 solo strings (1972). The introduction of elements of chance (but never of unchecked licence) into Lutosławski's logically crystallized sound language has resulted in works in which the lambency and colour of vibrating planes of sound have reached an intensity previously unknown.

Lutosławski's piano compositions, apart from juvenilia, later lost, and an unpublished *Sonata* (1934) from his student days, include the following: *Two Studies* (1941), *Folk Melodies* (1945), *Bucolics* (1952), *Three Pieces for the Young* (1953), a small incidental piece *Invention* (1968), and *Variations on a Theme by Paganini* for two pianos (1941).

A logical ordering of the sound material, which has constituted the basis of Lutosławski's style since the very beginning, is noticeable as early as his virtuosic *Two Studies* (1941), still neo-classical in spirit; it is still more conspicuous in the *Paganini Variations* written in the same year. Lutosławski turned to the famous *Caprice in A minor*, no.24. The violin part has been extremely skilfully interwoven in the tissue of the work, and the transfer of specific features of the violin texture to the alien medium of the keyboard has been accomplished with the mastery of a Liszt. Most interesting from the artistic point of view, however, is the harmonic practice. The composer builds up specific sound centres, makes wide use of tritone combinations and characteristic shifts and superimpositions of contrasted sound planes. He exploits the chromatic iridescence of the diatonic scale in connection with the "black-and-white" technique of the piano; this, all in all, creates a new kind of tonality.

The *Variations* were first performed by the composer and Andrzej Panufnik in Warsaw in 1941. The first performance abroad was by G. Joy and J. Bonneau, Radio Paris, 1948. The popularity of the *Variations on a Theme by Paganini* may be gauged by the recordings: Columbia (L. Gierth and G. Lomeyer), His Master's Voice (V. Vronsky and V. Babin), Supraphon (V. and V. Lejsek), and Coro (N. and J. Ingram).

Further experiments in harmony, in conjunction with a highly developed metro-rhythmical technique, were subsequently continued in a number of compositions from Lutosławski's folk-music period. According to the composer himself, this style, which alludes to folk-music, consists above all in the

ein Zeugnis für die weitere Suche im Bereich der Klangsprache, deren entscheidendes Ergebnis die Einführung der sogenannten kontrollierten Aleatorik war (zum ersten Mal 1961 in den *Venezianischen Spielen*), die seitdem den Stil des Komponisten bestimmt und kennzeichnet. Diese Technik besteht in der Lockerung der zeitlichen Beziehungen bei beibehaltener Kontrolle der Zusammenklänge und wird einfallsreich in den späteren Werken angewandt: in den faszinierenden *Drei Gedichten von Henri Michaux* (1962–1963), dem *Streichquartett* (1964), den *Paroles tissées* für Tenor und Kammerorchester (1965), der *2. Sinfonie* (1965–1967), dem *Livre pour orchestre* (1968), dem für M. Rostropowitsch geschriebenen *Konzert für Violoncello und Orchester* (1970) und *Präludien und Fuge* für 13 Solo-Streichinstrumente (1972). Die Einführung von Elementen des Zufalls (aber nie einer ukontrollierten Willkür) in die logisch kristallisierte Klangsprache von Lutosławski ließ Werke entstehen, in denen das Flimmern und die Farbigkeit der schwingenden Klangebenen eine vorher unbekannte Intensität erreichten.

Lutosławskis Klavierschaffen umfaßt – neben seinen frühen und verschollenen Kompositionen und der unveröffentlichten *Sonate* aus seiner Studienzeit (1934) – folgende Werke: *Zwei Etüden* (1941), *Volksmelodien* (1945), *Bukolika* (1952), *Drei Stücke für die Jugend* (1953), eine kleine Gelegenheitskomposition *Invention* (1968) und die *Variationen über ein Thema von Paganini* für zwei Klaviere (1941).

Schon in den virtuosen, noch vom Neoklassizismus geprägten *Zwei Etüden* (1941) merkt man die logische Einordnung des Klangmaterials, die vom Anfang an eine Grundlage von Lutosławskis Stil bildet. Noch stärker kommt das zum Ausdruck in den im gleichen Jahr entstandenen *Paganini-Variationen*. Lutosławski griff nach Paganinis berühmtem *Capriccio a-Moll*, Nr.24. Der Violinpart wurde überaus geschickt in das Gewebe des Werkes eingeflochten und die Übertragung der spezifischen Eigenheiten des Geigensatzes auf den andersartigen Bereich des Klaviers mit der Meisterschaft eines Liszt vorgenommen; vom künstlerischen Gesichtspunkt aus ist jedoch die Harmonik am interessantesten. Der Komponist bildet spezifische Klangzentren, arbeitet viel mit Tritonus-Kombinationen, charakteristischen Verschiebungen und Aufschichtungen miteinander kontrastierender klanglicher Ebenen und verwendet chromatische Irisation der Diatonik auf Grund der „schwarz-weißen" Klaviertechnik; insgesamt ergibt dies eine Tonalität neuer Art.

Die ersten Ausführenden der *Variationen* waren der Komponist und Andrzej Panufnik (Warschau 1941). Im Ausland wurde das Werk zum ersten Mal von G. Joy und J. Bonneau, Radio Paris, 1948 gespielt. Ein beredtes Zeugnis für die Beliebtheit der *Variationen* sind die Schallplattenaufnahmen: Columbia (L. Gierth und G. Lomeyer), His Mas-

z chromatycznymi nietonalnymi kontrapunktami, a także niefunkcyjną, wielobarwną kapryśną harmoniką.

Melodie ludowe (12 łatwych utworów) powstały w r. 1945. Pomyślane w założeniu jako utwory pedagogiczne, dzięki swym walorom artystycznym weszły także do repertuaru koncertowego. Po raz pierwszy zostały wykonane publicznie w Krakowie w r. 1946 przez Zbigniewa Drzewieckiego. Niektóre z *Melodii ludowych* opracował później kompozytor na orkiestrę smyczkową i na czworo skrzypiec. Wykorzystane w cyklu autentyczne melodie ludowe nie wyróżniają się na ogół żadnymi odrębnościami tonalnymi. Ten surowy materiał melodyczny stopił kompozytor z pełnym harmonicznych subtelności akompaniamentem w organicznie jednolitą całość, osiągając przy całej prostocie środków rezultaty zaskakujące świeżością i oryginalnością.

Bukoliki (1952) powstały w okresie pracy nad partyturą *Koncertu na orkiestrę*, utworu, który zawarł mistrzowską syntezę folklorystycznego stylu Lutosławskiego. W *Bukolikach*, opartych na melodiach kurpiowskich ze zbioru ks. W. Skierkowskiego, rozwija kompozytor szereg subtelnych metod (m. in. w zakresie metrorytmiki), które zawsze doskonale przylegają do folklorystycznego tworzywa, ukazując zarazem w zupełnie nowym świetle cechy wyrazowe ludowego autentyku. Na szczególną uwagę zasługuje też doskonałe wyważenie użytych środków i współgranie przejrzystej faktury z miniaturową formą. Pierwszym wykonawcą *Bukolik* był sam kompozytor (Warszawa 1953), który nagrał je również na płytę (Muza nr 2577). W r. 1962 dokonał ich transkrypcji na altówkę i wiolonczelę. Ponownie zostały nagrane przez Andrzeja Dutkiewicza (Muza nr SXL 0827).

Trzy utwory dla młodzieży (1953) – nawiązują w swej zamierzonej prostocie do uroczych piosenek Lutosławskiego dla dzieci. Wyostrzony zmysł krytyczny i doskonałość rzemiosła kompozytorskiego sprawiają, że również te drobiazgi, zaliczające się do ubocznego nurtu twórczości Lutosławskiego, wyróżniają się wybitnymi walorami artystycznymi.

joining of simple diatonic motifs with chromatic atonal counterpoints, and also with a non-functional, many-coloured, capricious harmony.

The *Folk Melodies* (12 easy pieces, 1945) were conceived primarily as teaching compositions. Their artistic value, however, has brought them also into the concert repertory. They were first performed in public by Zbigniew Drzewiecki in Cracow in 1946. Some of them were later arranged by the composer for string orchestra and for four violins.

The authentic folk melodies used in this cycle are not as a rule distinguished by any tonal peculiarities, but the organically natural union of the melodic raw material with an accompaniment full of rhythmic and harmonic subtlety results in a unity of striking freshness and originality.

While working on the score of his *Concerto for Orchestra*, the composition in which his original treatment of folk-music reached its stylistic perfection, Lutosławski completed the *Bucolics* for the piano (1952), based on tunes from Kurpie (a district lying to the north-east of Warsaw) collected by the Rev. Władysław Skierkowski. With astounding inventiveness Lutosławski has here applied a number of subtle methods, always perfectly fitted to the folk-music material, while showing the expressive qualities of the original in a completely new light. The exemplary balance of the means used – the texture and the miniature form – is also especially noteworthy.

The *Bucolics* were first performed by the composer himself (Warsaw, 1953), who also recorded them (Muza no. 2577) and, in 1962, arranged them for the viola and cello.

The *Bucolics*, like the *Folk Melodies*, are evidence of Lutosławski's originality, shown also in the use he makes of folk-music elements, in a field apparently already exploited to the utmost by his predecessors.

In their deliberate simplicity the *Three Pieces for the Young* (1953) resemble Lutosławski's charming songs for children. Thanks to Lutosławski's acute critical sense and his excellent technique, these small pieces, secondary in nature to his general output, are also of unusual value.

ster's Voice (V. Vronsky und V. Babin), Supraphon (V. und V. Lejsek), Coro (N. und J. Ingram).

Weitere Versuche auf dem Gebiet der Harmonik in Verbindung mit der hochentwickelten metro-rhythmischen Technik wurden später in einer Reihe von Werken Lutosławskis aus der folkloristischen Periode fortgesetzt. Laut eigener Darstellung des Komponisten beruht dieser an die Folklore anknüpfende Stil vor allem auf der Verbindung einfacher diatonischer Motive mit dem chromatischen atonalen Kontrapunkt und auch mit der funktionslosen, vielfarbigen und kapriziösen Harmonik.

Die *Volksmelodien* (12 leichte Stücke) entstanden 1945 und waren als Lehrwerke gedacht, aber dank ihrer künstlerischen Vorzüge sind sie auch in das Konzertrepertoire eingegangen. Sie wurden 1946 in Krakau von Zbigniew Drzewiecki uraufgeführt. Einige dieser Stücke hat der Komponist später für Streichorchester sowie für vier Violinen bearbeitet.

Die in diesem Zyklus verwerteten authentischen Volksmelodien zeichnen sich grundsätzlich durch keinerlei tonale Eigenart aus. Aber die natürliche organische Verbindung dieses rohen melodischen Materials mit einer Begleitung, die voller rhythmisch-harmonischer Subtilität ist, führt im Ergebnis zu einer Ganzheit von überraschender Frische und Originalität.

Auch die *Bukolika* für Klavier (1952) fußen auf polnischen Volksmelodien aus Kurpie aus der Sammlung von Pfarrer Władysław Skierkowski. Sie entstanden während der Arbeit an der Partitur des *Konzerts für Orchester*, eines Werkes, in dem die eigenartige Behandlung der Folklore ihre stilistische Vollkommenheit erreicht. Lutosławski hat in *Bukolika* eine Reihe subtiler Methoden erstaunlich geistreich angewandt, die sich immer dem folkloristischen Stoff genau anpassen und dabei die Ausdrucksmerkmale der authentischen Folklore in neuem Licht zeigen. Besondere Aufmerksamkeit verdient auch die vorbildliche Ausgewogenheit der verwendeten Mittel: des Klaviersatzes und der Miniaturform.

Der Komponist hat die *Bukolika* selbst als erster vorgetragen (Warschau 1953) und sie auch auf Schallplatte gespielt (Muza Nr. 2577). Im Jahre 1962 schuf er eine Bearbeitung für Viola und Violoncello.

Die *Bukolika* sind, ähnlich wie die *Volksmelodien*, ein Beweis für die Erfindungsgabe Lutosławskis, auch in der Verarbeitung von folkloristischen Elementen, also auf einem Gebiet, das seine Vorgänger scheinbar schon gänzlich ausgebeutet hatten.

Die *Drei Stücke für die Jugend* (1953) knüpfen in ihrer beabsichtigten Einfachheit an die reizenden Kinderlieder Lutosławskis an. Geschärfter kritischer Sinn und die Vollkommenheit des Metiers bewirken, daß auch diese kleinen Stücke, die zur zweitrangigen Strömung in Lutosławskis Schaffen gehören, sich durch hervorragende Werte auszeichnen.

Adam Walaciński

2 etiudy (I ed. PWM, Kraków 1946)

I

Allegro

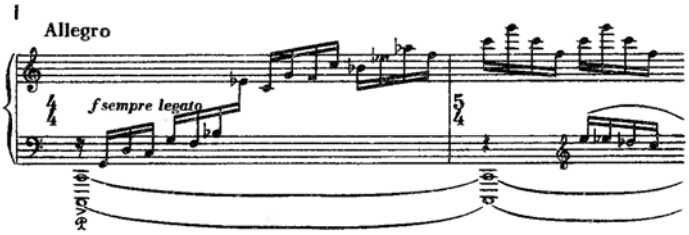

II

Non troppo allegro

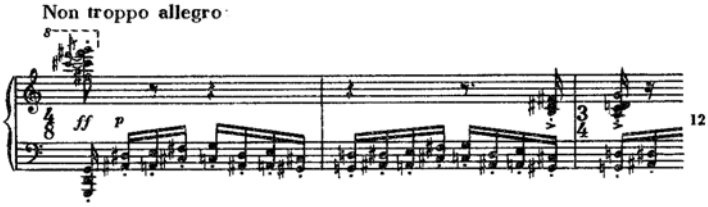

Melodie ludowe (I ed. PWM, Kraków 1947)

I. Ach, mój Jasieńko (Łowicz)

Sostenuto

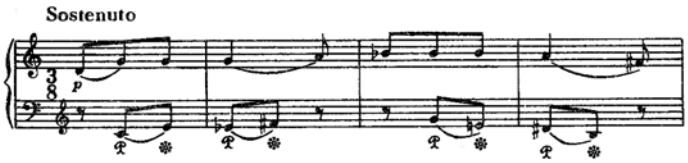

II. Hej, od Krakowa jadę (Krakowskie)

Allegretto

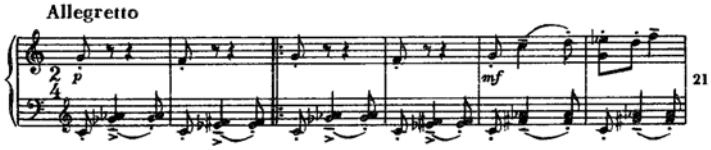

III. Jest drożyna, jest (Podlasie)

Andantino

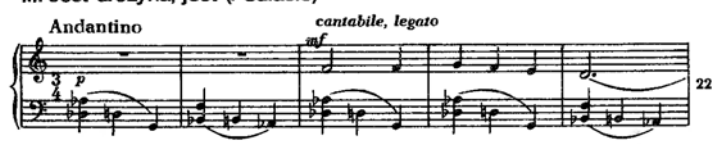

IV. Pastereczka (Podlasie)

Allegretto

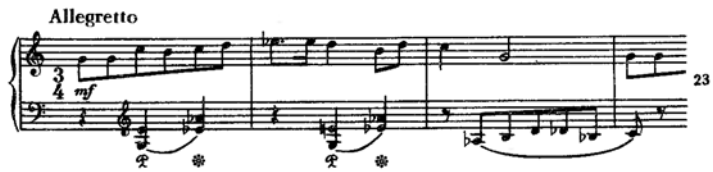

V. Na jabłoni jabłko wisi (Sieradz)

Moderato

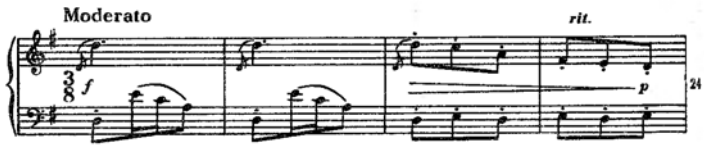

VI. Od Sieradza płynie rzeka (Sieradz)

Allegretto

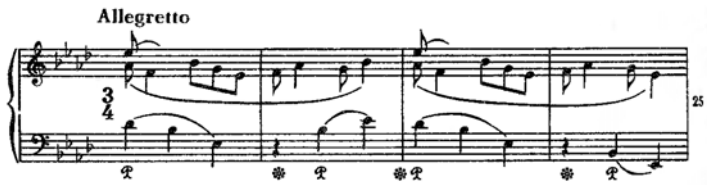

VII. Panie Michale, walc (Kurpie)

Poco sostenuto

Allegro moderato

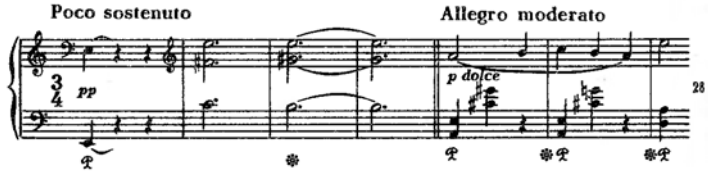

VIII. W polu lipeńka (Mazury)

Sostenuto

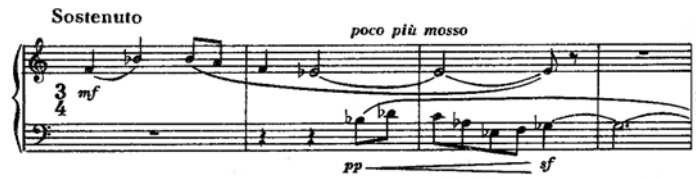

IX. Zalotny, taniec (Śląsk)

Allegretto

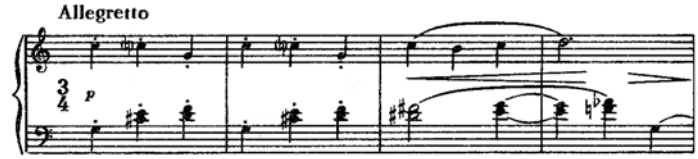

X. Gaik, taniec (Śląsk)

Allegro vivace

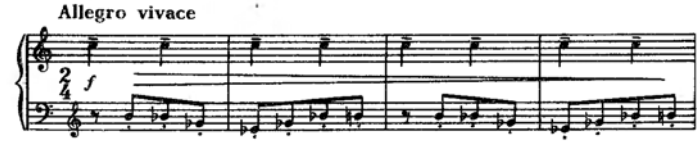

XI. Gąsior, taniec (Śląsk)

Andantino

XII. Rektor, taniec (Śląsk)

Allegro

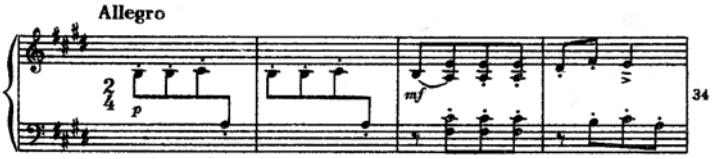

Bukoliki (I ed. PWM, Kraków 1954)

I

Allegro vivace

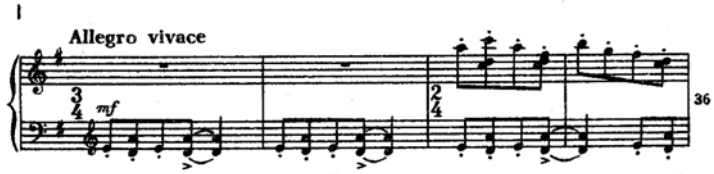

II

Allegretto sostennto

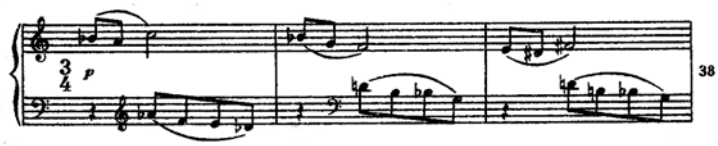

III

Allegro molto

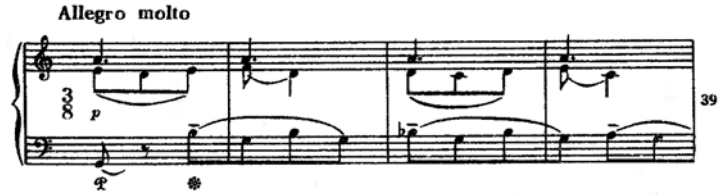

IV

Andantino

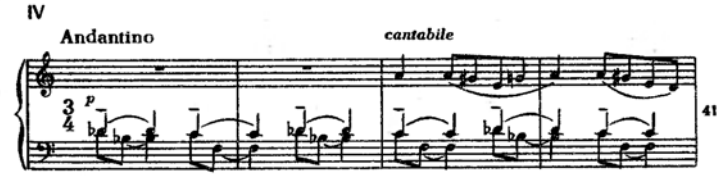

Allegro marciale

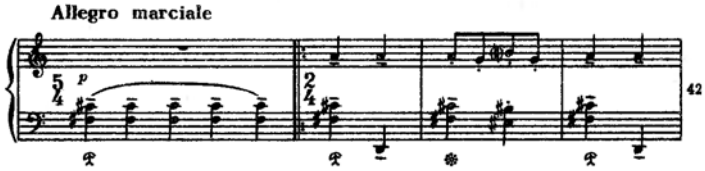

3 utwory dla młodzieży (I ed. PWM, Kraków 1954)

I. Czteropalcówka

Allegro

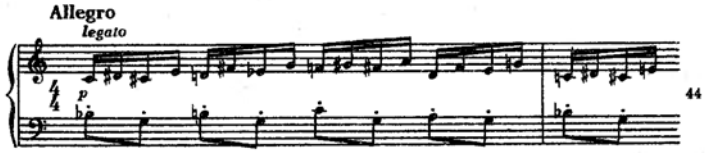

II. Melodia

Andante con moto

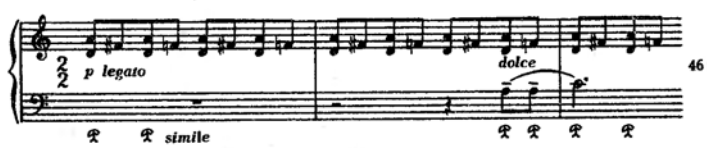

III. Marsz

Allegro

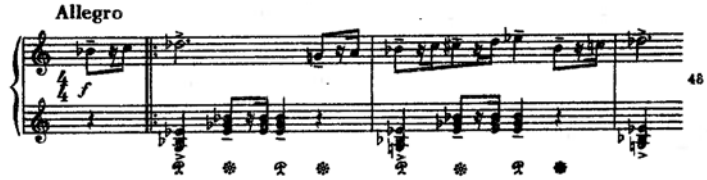

Inwencja (I ed. ZAIKS, Warszawa 1975)
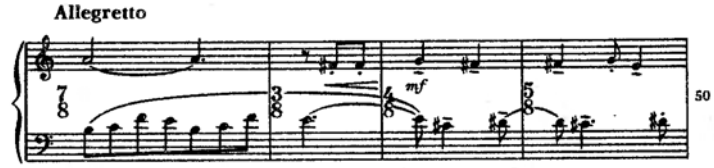
Allegretto